

Naročnina mesečno
12 Lir. za inozem-
stvo 20 Lir. — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir. za
inozemstvo 50 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnice:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
12 Lire; Estero, me-
se 20 Lire, Edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti; 10.349 per
le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto.

SCLOVENE

Duce je obiskal zmagovite letalce in mornarje ter jim podelil zaslužna odlikovanja

»Če smo danes s kopnimi silami že onstran Sidi el Baranija, naj nihče ne pozabi, da bi to ne bilo mogoče brez vsakdanjega junaštva in brez neomajne požrtvovalnosti italijanskih mornarjev«

Rim, 27. junija. AS. Slavna dejanja letalstva in pomorske vojske v zadnji bitki na Sredozemskem morju so zaslužila vrednega priznanja. To priznanje je prišlo v najvišji obliki z Ducejevim

Vojno poročilo št. 760 Na utrdbah Marsa Matruha Osno letalstvo je včeraj uničilo 47 angleških letal

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
V Egiptu so italijanske in nemške motori-
zirane sile stopile v stik z obrambo na utrdbah
Marsa Matruha. Osno letalstvo ki je obilo
podpiralo napredujoče čete, je včeraj doseglo enega
svojih najslavnejših uspehov: med silnimi in po-
novnimi spopadi s sovražnimi bombnimi ter lov-
skimi skupinami je bilo sestreljenih 43 angleških
letal; neko drugo letalo, ki ga je zadelo protiletal-
sko topništvo je v plamenih treščilo na tla.
Oddelki bombnikov so podnevi in ponoči z
vidnim učinkom bombardirali letališča na Malti.
V dvoboju z nasprotnimi lovci so naši lovci, ki
spremljajo bombnike, sestrelili tri sovražne lovce.

Junaštvo italijanskih letalcev na vzhodu

Berlin, 27. junija AS. »Deutsche Rundschau«
je objavil članek poročnika Buchholza o življenju
in delovanju italijanskih letalskih sil, ki se bore
proti boljševizmu. Liktorski lovci — piše omenjeni
poročnik — so sijajno premagali neizmerno stra-
hote pretekle zime. Letalstvo, ki je organizirano za
borbo v južnih krajih, ne prenese zlahka zimskih
ostrin v Rusiji, vendar so italijanski letalci po-
žrtvovalno premagali vse ovire. Italijanski lovci so
pokazali sovjetskim lovem, da zmagajo v zračnih
bojih in odvisna od številne premoči ali od brzine
letal. Z boljšim znanjem so italijanski lovci brez
svojih izgub zbili mnogo sovražnih letal, ki so bila

obiskom pri junakih dejanj, ki so jih storili za
veličino domovine.

Vodeč svoj trimotorni se je Duce podal naj-
prej na letališča, odkoder so se krila zagnala v
zmagovit naskok. Od Sardinije do Sicilije in do
Kalabrije je Duce nato pregledal ponosne vrste
nepremagljivih letalcev ter jim izročil zasluženo
plačilo. V njegovem letalu so bili še Tajnik Stran-
ke, mornariški podtajnik Riccardi ter letalski pod-
tajnik general Fougier.

Na Sardiniji se je Duce podal na oder pred le-
talci ter po gromovitem pozdravu »A noi« na
kratkotrajno spregovoril posadkam. Dejal je: »V dne-
14. in 15. junija je italijansko letalstvo dokazalo
svojo moč, vse posadke so pokazale svojo neustra-
šenost ter v liktorskem slogu sprejele nase tve-
ganje. Anglija je konec koncev prav globoko v
svoje meso čutila ugriz rimske volkulje.« Na leta-
lišču, kjer je poleg italijanske vihrala tudi nem-
ška zastava, je Duce pregledal italijanske in nem-
ške letalce, ki so ga gromko pozdravili v italijan-
ščini, nato pa je odlikoval 284 častnikov, podčast-
nikov in letalcev s 46 srebrnimi, 136 bronastimi
kolajnami ter s 102 vojnimi križci.

Drugi dan obiska je Duce posvetil slavi po-
morskih sil, ki so zmagale pri Pantelleriji in na
vzhodnem Sredozemlju. V imenu naroda je izročil
počasčenje držnim junakom, ki so se odlikovali
po svoji hrabrosti. Duceja so sprejeli načelnik ge-
neralnega štaba, admiral, ki poveljuje pomorske-
mu oddelku, poveljnik letalske cone in drugi. Du-
ce je obšel postrojene mornarje in se ustavil ob

boku velike ladje, na kateri sta plapolali bojna
in Ducejeva zastava. Med gromi treh topov je Duce
spregovoril častnikom in posadkam izrekel je za-
dovoljstvo, da je sredi njih na tej ladji. Oni so se
pokrili s slavo 14. in 15. junija in njihov prapor
je bil odlikovan z zlato kolajno že septembra
1941 po boju zoper angleško brodogradnjo, zlasti zo-
per letalonosilko »Ark Royal«. S pozdravi Kralju
in Cesarju se je obred končal.

Ob 10.20 se je Ducejevo letalo spet dvignilo
proti Siciliji in na Siciliji je Duce spregovoril
bratrim udeležencem bitke, ki je zdaj prišla v zgo-
dovino domovine z imenom »Bitka pri Pantelle-
riji«. »Zmagovita bitka« — je dejal Duce — »in
zmagala se odraža že v velikem obsegu, kakor bi
si ga pred dvema mesecema morda še ni bilo mog-
lo misliti. Bojujoč se zoper konvoje v Siciliskem
prelivu — je dejal Duce hrabrim borcem — ste
omogočili svetlo zmagajočo pri Tobruku z vseni po-
sledicami, ki lahko izvirajo iz nje.«

Tu je Duce podelil članom kopnega in mor-
nariškega letalstva 7 srebrnih kolajn, 40 bron-
astih ter 132 vojnih križcev.

Ob 12.45 je Duce že pri novem letalskem roju
na Siciliji, kjer je imel kratek nagovor, ki ga je
zaključil z besedami: »Bodite ponosni, da boste
v kratkem dobili znamenja hrabrosti, ki bodo po-
svetila vaše sodelovanje v bitki, ki je dokazala,
da je Sredozemsko morje bilo naše in da bo tudi
zopet naše.« In zopet je prišel na hrabra prsa tri
srebrne kolajne, 12 bronastih ter 187 vojnih križcev.
Nato je na povabilo letalcev z njimi kosil. Ta dan
je naredil še kratek skok na neko lovsko leta-
lišče, kjer je bilo razdeljenih 26 srebrnih kolajn,
39 bronastih ter 99 vojnih križcev. S potojem iz
Sicilije v Kalabrijo se je končal prvi dan tega
dinamičnega potovanja po zraku. Duce je ta dan

preletel 1180 km brez znamenja utrujenosti v
kratkih 11 urah.

V nagovoru na mornarje je Duce dejal med
drugim: »Vojna, ki se bje onkraj morja, je vojna,
ki jo mora v prvi vrsti dobiti mornarica, zlasti
kadar ima naša mornarica za nasprotnika angleško
mornarico. Če smo danes s kopnimi silami že on-
stran Sidi el Baranija, naj nihče ne pozabi, da
bi to ne bilo mogoče brez vsakdanjega junaštva,
brez zagrizene stroge požrtvovalnosti italijanskih
mornarjev. V teh dveh letih trdih preizkušenj je
italijanska mornarica ustvarila dediščino brez
primerljive hrabrosti. Ta dediščina ima vzvišeno
ime: slava.«

Ta dan je Duce poletel še na eno letališče.
Letalo se je moralo dvigniti več kakor 2500 m,
da je lahko šlo čez lucanijske Apenine. Na leta-
lišču neke desno od Vezuva so Duceja sprejeli
zastopniki civilnih in vojaških oblasti, armadni po-
veljnik vojvoda bergamski ter zastopstvo nemških
častnikov. Ko se je Duce nato odpravil z avtomo-
bilom na postajo, ga je pozdravljala velika mno-
žica. Obiskal je nato posadke, ki so igrale prvo
vlogo v veličastni zmagi pri Pantelleriji in so
zdaj dobile nagrado za svoje junaštvo. Obiskal je
elavno admiralsko ladjo, ki je poleg njegove za-
stave imela tudi slavno bojno zastavo iz bitke
pri Pantelleriji. Duce je spregovoril posadkam in
je dejal, da so možje 7. divizije dosegli tisto, kar
vsak bojevnik, vreden svojega imena smatra za
najvišjo pravico v življenju: boriti se v veličastni
bitki ter zmagati. »Kar ste videli, vam bo neizbris-
no ostalo v spominu. Na nos ste potapljali sovra-
žne ladje, videli ste jih, kako plamele, kakor
ogromne grmade na morju. Dali ste slavno stran
zgodovini italijanske mornarice. Lahko boste rekli:
Udeležili sem se zmagovite bitke pri Pantelleriji.
Ta bitka pomeni preobrat v zgodovini vojne.«

Komentarji k boju v Severni Afriki

Madrid, 27. junija. AS. Španski tisk misli,
da je uradno washingtonsko poročilo o ustano-
vitvi druge fronte v Evropi le propagandni po-
kus za poživitev potlačenega angleškega duha
po porazih v Sredozemlju in Afriki. Zelo slab
znak je za španske liste dejstvo, da bodo morali
Angleži po časopisnih vesteh poklicati 9.
armado iz Palestine in Sirije na pomoč za ob-
rambo Marsa Matruha in Egipta.

Tetuan, 27. junija. AS. Vojaški dogodki v
Severni Afriki in Sredozemlju ter bliskoviti na-
stopi onih sil onstran libijske meje so imeli ve-
lik odmev v muslimanskih in arabskih krogih.
Arabski tisk v španskem Maroku piše o nara-
ščajočem nezadovoljstvu Angležem prijaznih kro-
gov proti Churchillju zaradi afriških porazov in
pravi, da je položaj v Sredozemlju neizmerno te-
žak ter lahko odloči o usodi angleškega imperija.

Carigrad, 27. junija. AS. Napredovanje onih
sil na egiptovskem ozemlju po zasedbi Sidi el
Baranija je v turških krogih potrdilo vtis, da
se 8. angleška armada ne more več upirati ita-
lijanskim in nemškim divizijam. V Turčiji že od-
krito govore o popolnem angleškem porazu. List

»Cumburiet« piše: Predlog o ustanovitvi druge
fronte v času, ko so v Egiptu in na Bližnjem
vzhodu odloča usoda Anglije, je smešen, kajti
Egipt in Bližnji vzhod sta resnična druga fronta.

Milan, 27. junija. AS. »Corriere della Sera«
povezuje položaj na bližnjih in priprodnja, da je
treba sprejemati važne uspehe onih armad z
istim mirom močnih, s katerim je italijanski na-
rod sprejemal manj vesele novice. Čeprav vojna
v Severni Afriki zelo ugodno poteka, vendar ni
nikakor vojaški sprehod, marveč je še vedno trda
in težka.

Stockholm, 27. junija. AS. Angleški vojaški
krogi ter vojaški kritiki glavnih londonskih li-
stov danes poudarjajo, da po padcu Tobruka os-
ne čete napredujejo s hitrostjo 50 angleških milj
na dan. Ta brzina je resnični rekord, ki prekaša
po hitrosti vsa napredovanja onih čet v sedanji
vojni. »Timesov« dopinik iz Kaira piše, da je
Marsa Matruh zadnja trdnjava in načrtno opo-
rišče pred vrati Egipta. »Manchester Guardian«
pa piše, da je ves Bližnji vzhod v nevarnosti in
da je treba pričakovati sovražni nastop proti Si-
riji, Iraku in Palestini.

Boji pri Sebastopolu

Sovjetski rušilec in podmornica potopljena — V zaledju je bila uničena
močna sovjetska skupina — Napad na Norwich v Angliji

Hitlerjev glavni stan, 27. junija. Nemško vrhov-
no poveljstvo objavlja:

V utrjenem področju pri Sebastopolu so
nemške in romunske čete v trdih posamičnih bojih
zavzele nadaljnja v skalovju ter podzemeljskih bun-
kerjih zasidrana odporna gnezda. Letalstvo je v
sebastopolskih vodah potopilo en rušilec in eno
podmornico. Na kerški okoli je bil odbit z mno-
gimi čolni izveden izkrcavalni poskus sovražnika.

Na južnem odseku vzhodnega bojišča je neki
slovaški oddelk odbil sovražni napad, ki so ga
pripravili metalci granat.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča so
se v zaledju končali boji proti velikim sovražnim
skupinam, preostali iz zime. V večtedenskih trdo-
vratnih bojih po najtežjem gozdnem in močvirnatem
ozemlju je bil sovražnik po brezuspešnih izpadnih
poizkuših uničen; pri majhnih lastnih izgubah so
imeli boljševiki nad 4000 mrtvih in 9000 ujetnikov.
Zaplenjenih ali uničenih je bilo 16 tankov, 220 to-
pov, 783 metalcev granat in strojne, kakor tudi
številna vozila in drugo vojno gradivo. V poteku
je še čiščenje razpršenih sovražnih ostankov na tem
področju.

Jugovzhodno od Ladoškega jezera so
bojna in strmoglavna letala izvedla težk- napad
na važna sovjetska železniška križišča.

Včeraj je bilo na vzhodnem bojišču sestrel-
jenih 48 sovjetskih letal. Lastnih izgub ni bilo.
V Severni Afriki so bili Angleži v na-
daljnem napadu odbiti proti vzhodu. Doseženo
je bilo področje zahodno in jugovzhodno od
Marsa Matruha. V letalskih bojih so nem-

ški in italijanski lovci sestrelili 43 sovražnih
letal.

V jugovzhodni Angliji je bilo pre-
tekle noč z različnimi razdaljnimi in zažigal-
nimi bombami napadeno mesto Norwich.

Berlin, 27. junija. AS: Na pristojnih mestih iz-
javljajo glede na angleški letalski napad na Bre-
men, da je sovražno letalstvo pri tem izgubilo okoli
25 odstotkov uporabljenih letal.

Rim, 27. junija. AS: London je včeraj uradno
priznal, da je bilo pri nočnem napadu na Bremen
izgubljenih 52 angleških letal.

Berlin, 27. junija. AS: »Zwölf Uhr Blatte« poroča
o novih nemških uspehih v Dončevi kotlini. Dokaz
za sovjetski odpor so trdnjave in ogromna sredstva,
proti katerim se morajo nemški in zavezniški vo-
jaki žilavo boriti. Zenijske čete nekega napadal-
nega oddelka so morale v enem samem dnevu od-
straniti 1500 min ter 15 točk, v katerih so bili
vzgnedeni metalci ognja. Mesti Kupjansk in Izjun
sta bili zasedeni po silovitih bojih od hiše do hiše.
Krepko je moralo prijeti tudi letalstvo. Nad 70 so-
vjetskih tankov ter več kot 1000 vagonov, naloženih
s strelivom in tekočim gorivom, je bilo uničenih.
Kakor poroča danes zjutraj nemško vrhovno po-
veljstvo, so alpinske čete vzhodno od Taganroga
odbile več napadov dveh sovražnih napadalnih skup-
in ter jima zadale zelo hude izgube. Na bojišču
pri Belgorodu je bilo prav tako odbitih več s tanki
podprtih sovjetskih napadov.

Salazar o portugalski nevtralnosti in angleško-ruski pogodbi

Lisbona, 27. junija. AS: Snoči je govoril po
radiu portugalski ministri predsednik Salazar
portugalskemu ljudstvu o daljnih in bližnjih go-
spodarskih in političnih vzrokih sedanje svetovne
krize ter je svojim rojakom podal smernice za nji-
hovo ravnanje. Govoril je zlasti o gospodarski
obrambi, ki je pogoj za obrambo narodne zavesti
in politično obrambo. Ko je govoril o zunanjepoli-
tičnem položaju, se je dotaknil nevtralnosti Portu-
galske in dejal: »Vlada sodi, da v sedanjem času
narodu najbolj koristi z nevtralnostjo. Portugalska
leži na križišču velikih svetovnih cest in aredi boje
vibre, kar zahteva od nje, da je stalno na straži.
Nevtralnost je koristna le v toliko, kolikor je v
blagor narodu, a je odvisna bolj od drugih, ki jo
hočejo ali nečejo spoštovati. Dokler je svet v vojni,
ni mogoče reči, da bo nevtralnost vedno ohranjena.
Zelja po nevtralnosti pa ne sme presegati narod-

nih koristi. Mi smo iskreno nevtralni, a to nas naj
ne zavaja k lagodni misli, da se nam ne bo treba
boriti.

Salazar je nato izrekel svojo bojazen glede an-
gleško-ruske zveze in nemira, ki se čuti povsod,
tudi med tako imenovanimi združenimi narodi za-
radi pogodbe med angleško-ameriško demokracijo
in sovjetsko vlado. Meni se zdi, da niti Anglija ni
dovolj odprta proti strupu, ki bi utegnil Evropo
spraviti v pogubo. Ta vojna, je govornik zaključil,
je ustvarila mnogo težje naloge kakor pretekla sve-
tovna vojna, in obnovitveno delo, ki bo dolgo tra-
jalo, ne bo smelo naleteti na tak moralni, politični
in socialni nered, kakršnega smo doživeli po prvem
svetovnem požaru. Naši dobi je značilno troje:
oblast, delo in socialno skrbstvo in naloge glede
tega so si podobne v vseh deželah.

Afriki. Slovesnost je bila opravljena danes v Sidi
el Baraniju.

Resnica o torpediranju sovjetskega parnika

Berlin, 27. junija. AS: V zvezi s torpediranjem
neke sovjetske ladje po neki podmornici, o kateri
je sovražna propaganda trdila, da je bila japonska,
so na Wilhelmstrasse povedali, da je bila v istih
vodah po kratkem presledku za sovjetsko ladjo
torpedirana tudi neka japonska ladja. To potrjuje,
da je bila podmornica ameriška, ki je imela s tem,
da je napadala sovjetski parnik, očitni namen, upri-
zoriti zopet nekaj takšnega, kakor se je bilo zgo-
dilo z ladjo »Athenia«.

Novi bolgarski ukrepi

Sofija, 27. junija. AS: Bolgarski parlament je
danes z veliko večino sprejel zakon o radikalni
rešitvi judovekega vprašanja. Ministreki svet je
dobil polnomočje za temeljito rešitev židovskega
vprašanja na Bolgarskem.

Sofija, 27. junija. AS: Ministrski svet je izdal
odlok, da bodo zastoj sprejeti v oskrbo po ambu-
latorijih in državnih zdraviliščih ter kopalniščih vsi
ranjeni ali bolni častniki in vojak, vstevši tudi
častnike in vojake onih sil ter bivše grške vojake.

Sofija, 27. junija. AS: Trgovineki minister Za-
harjev je predložil skupščini zakonski predlog proti
špekulantom. Prvikrat se je zgodilo v Bolgariji,
da je špekulantom zagrožena smrtna kazen.

Sodelovanje med madžarskim in slovaškim pravosodstvom

Budimpešta, 27. junija. AS: Včeraj je bil med
Slovaško in Madžarsko sklenjen sporazum o prav-
nem sodelovanju med obema državama.

Churchill se je vrnil v Anglijo

Lisbona, 27. junija. AS: Uradno poročajo, da se
je Churchill vrnil v Anglijo. Z njim je prišel tudi
pooblaščenec za izvedbo zakona o »posojilu in na-
jemcu Harriman. Izvedelo se je, da je številnim
pogovorom, ki jih je imel Churchill s predsednikom
Rooseveltom, prisostvoval tudi sovjetski poslanik

Pomanjkanje jekla v USA

Lisbona, 27. junija. AS: Iz Washingtona poro-
čajo, da je voditelj ameriške vojne proizvodnje
Donald Nelson potrdil pomanjkanje jekla v Zdru-
ženih državah z izjavo, da je bila gradnja ladij
omejena zaradi pomanjkanja jekla. Povedal je tudi,
da bo odelje proizvodnja jekla pod strogim nadzor-
stvom. Usnje, ki je bilo doslej namenjeno za civilno
proizvodnjo, bo prav tako moralo biti uporabljeno
v vojaške namene. Glede kavčuka pa je Donald
Nelson potrdil, da se proizvodnja umetnega kav-
čuka šele proučuje.

Trgovski sporazum med Švico in Španijo

Madrid, 27. junija. AS: Tukaj so se končala
pogajanja med švicarskim trgovinskim odposlan-
stvom in med pristojnimi španskimi oblastmi z no-
vim sporazumom o izboljšanju plačilnega prometa
ter prevoznega prometa med obema državama.

Ustanovitev Pokrajinskega korporacijskega sveta v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Člen 1. Ustanovi se s sedežem v Ljubljani: Pokrajinski korporacijski svet; Pokrajinski korporacijski urad.

Člen 2. Pokrajinski korporacijski svet zastopa enotno in povsem koristi gospodarskih strok pokrajine in varuje in pospešuje njih vzpostavitev in razvoj skladno s splošnimi državnimi koristmi.

Svet je javna ustanova s svojstvom pravne osebe, podrejena neposredno Visokemu komisariatu, čigar posvetovalni in izvršilni organ je v gospodarskih in socialnih zadevah.

Člen 3. Pokrajinski korporacijski urad je urad Visokega komisariata in posluje tudi kot tajništvo Pokrajinskega korporacijskega sveta, opravljajoč vse izvršilne posle Sveta samega in podrejenih naprav, ustanov in zavodov.

Člen 4. Organi sveta so: predsednik, podpredsednik, predsedstveni odbor, glavni svet, odseki, posebni stalni odbori, ki so morda ustanove po določbi člena 9. — Poleg tega ima svet tudi svoj revizijski odbor. Tajniške posle Sveta opravlja ravnatelj Pokrajinskega korporacijskega urada.

Člen 5. Predsednika korporacijskega sveta imenuje Visoki komisar izmed funkcionarjev Visokega komisariata. Predsednik je pravni predstavnik Sveta. Podpredsednika imenuje Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izmed predstavnikov kategorij proizvajalcev ali izmed v gospodarskih stvareh posebno izvedenih oseb. Opravlja tiste posle in ima tisto področje, ki mu jih poveri predsednik, in nadomestuje tega, kadar je odsoten ali zadržan.

Člen 6. Predsedstveni odbor je sestavljen iz: predsednika, Zveznega tajnika P. N. F., podpredsednika, načelnikov in podnačelnikov odsekov, predstavnikov Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov, predstavnikov Pokrajinskega zavoda za združništvo, predstavnikov Pokrajinskega združenja denarnih zavodov in zavarovalnih zavodov, predstavnikov ustreznega oddelka Pokrajinske delavske zveze.

Člen 7. Glavni svet sestoji iz: članov predsedstvenega odbora, članov odsekov, funkcionarjev Visokega komisariata in drugih javnih oblastev, zainteresiranih in gospodarstvu pokrajine, ki jih določi Visoki komisar.

Člen 8. Svet se deli na 3 odseke: poljedelsko-gozdni, industrijski in trgovski odsek. Odseki imajo poleg načelnika in podnačelnikov še: I. poljedelsko-gozdni odsek: 16 članov, od teh 7 predstavnikov Zveze delodajalcev, Združenja kmetovalcev, 6 predstavnikov Delavske zveze, oddelka poljedelskih delojemalcev, 1 predstavnik Zveze svobodnih poklicev in umetnikov, 1 predstavnik Zavoda za združništvo, 1 predstavnik denarnih zavodov za kmetijski kredit; II. industrijski odsek: 15 članov, od teh 7 predstavnikov Zveze delodajalcev, Združenja industrijev, 6 predstavnikov Delavske zveze, oddelka industrijskih delojemalcev, 1 predstavnik Zveze svobodnih poklicev in umetnikov in 1 predstavnik Zavoda za združništvo. — III. trgovski odsek: 17 članov, od teh 6 predstavnikov Zveze delodajalcev — Združenja trgovcev, 1 predstavnik Zveze delodajalcev — Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov, 6 predstavnikov Delavske zveze, oddelka trgovinskih delojemalcev, 1 predstavnik Delavske zveze — oddelka bančnih in zavarovalnih delojemalcev, 1 predstavnik Zavoda za združništvo in 1 predstavnik Pokrajinskega poverjenstva za tujski promet. — Vseakemu teh odsekov pripadajo poleg tega kot člani po svojem položaju funkcionarji Visokega komisariata in drugih javnih oblastev, ki jih določi Visoki komisar.

Člen 9. V okviru Sveta se smejo za obravnavanje posameznih zadev pretežno strokovnega značaja ali za upravljanje zavodov, za vodstvo ali posebne posle ustanavljati posebni stalni odbori, sestavljeni iz oseb, ki so člani Sveta ali tudi iz drugih oseb izmed naštetih v naslednjem členu 10.

Člen 10. Poleg oseb naštetih v členu 7, sme Visoki komisar s odlokom poklicati v Svet osebe, ki so posebno izvedene v zadevah sindikalne organizacije, v korporacijskem pravu in gospodarstvu ali v vprašanih, zadevajajočih druge delavnosti in tehnične ali pravne stroke proizvodnje. Te osebe se udeležujejo sej glavnega sveta in se smejo po predsednikovem sklepu pozvati tudi k udeležbi pri sejah drugih organov, vselej pa le s posvetovalnim glasom.

Člen 11. Vse člane organov Sveta, ki niso člani že po svojem uradnem položaju, imenuje Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino; na teh mestih ostanejo le dve leti in se lahko imenujejo; pred nastopom svoje funkcije morajo priseči po predpisih naredb z dne 4. marca 1942-XX, št. 2. — Mesta v Svetu so brezplačna; vendar je dopustno povračilo stroškov v zvezi z opravili ali s tem mestom.

Člen 12. Revizijski odbor sestoji iz svetnikov, ki jih izvoli glavni svet, in ima nalogo pregledati blagajniško in gospodarsko službo, obstoj aktiv Sveta, pravilnost plačilnih nalogov in obveznosti in zastankov in zadevne vknjize, pravilnost proračunov, računskih zaključkov in stanja imovine, skladno z veljajočimi zakoni in pravilniki. Revizijski odbor predlaga glavnemu svetu posebno poslovno poročilo in poročilo o proračunu, računskem zaključku in o stanju imovine.

Člen 13. Zbornica za trgovino in industrijo v Ljubljani preide v Pokrajinski korporacijski svet. Njej poverjeni posli preidejo na Svet oziroma na Pokrajinski korporacijski urad. Njeni zavodi in ustanove se podredijo Pokrajinskemu korporacijskemu svetu. — Dokler se dokončno ne sestavi pokrajinski Korporacijski svet in Korporacijski urad, nadaljujejo uradi bivše zbornice svoje doseganje posle in tiste posle, ki jim jih morda poverita v zvezi z novim področjem Pokrajinski korporacijski svet in urad.

Člen 14. Takse in pristojbine, ki so jih morali doslej plačevati proizvajalci Zbornici za trgovino in industrijo, se pobirajo odslej za Pokrajinski korporacijski svet. Za prevzem izjav, za izdajo potrdil in vobče za vse razne vloge storitve pobira Pokrajinski korporacijski urad dalje takse in pristojbine, ki so doslej šle Zbornici za trgovino in industrijo.

Člen 15. Pri prvi uporabi predpisov te naredbe se sme pozvati na mesto podpredsednika Sveta tudi zastopnik Pokraj. korporacijskega urada. — Poleg tega posluje Pokrajinski korporacijski urad tudi kot tajništvo Pokrajinskega korporacijskega sveta, ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar z nalogo, da usmerja in vzporeja delovanje.

Člen 16. Razveljavljajo se uredbe ministra za trgovino in industrijo bivše kraljevine Jugoslavije z dne 18. januarja 1941 in vse druge določbe, ki nasprotujejo ali so nezdružljive z določbami te naredbe, katera stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

ski odbor predlaga glavnemu svetu posebno poslovno poročilo in poročilo o proračunu, računskem zaključku in o stanju imovine.

Člen 13. Zbornica za trgovino in industrijo v Ljubljani preide v Pokrajinski korporacijski svet. Njej poverjeni posli preidejo na Svet oziroma na Pokrajinski korporacijski urad. Njeni zavodi in ustanove se podredijo Pokrajinskemu korporacijskemu svetu. — Dokler se dokončno ne sestavi pokrajinski Korporacijski svet in Korporacijski urad, nadaljujejo uradi bivše zbornice svoje doseganje posle in tiste posle, ki jim jih morda poverita v zvezi z novim področjem Pokrajinski korporacijski svet in urad.

Člen 14. Takse in pristojbine, ki so jih morali doslej plačevati proizvajalci Zbornici za trgovino in industrijo, se pobirajo odslej za Pokrajinski korporacijski svet. Za prevzem izjav, za izdajo potrdil in vobče za vse razne vloge storitve pobira Pokrajinski korporacijski urad dalje takse in pristojbine, ki so doslej šle Zbornici za trgovino in industrijo.

Člen 15. Pri prvi uporabi predpisov te naredbe se sme pozvati na mesto podpredsednika Sveta tudi zastopnik Pokraj. korporacijskega urada. — Poleg tega posluje Pokrajinski korporacijski urad tudi kot tajništvo Pokrajinskega korporacijskega sveta, ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar z nalogo, da usmerja in vzporeja delovanje.

Člen 16. Razveljavljajo se uredbe ministra za trgovino in industrijo bivše kraljevine Jugoslavije z dne 18. januarja 1941 in vse druge določbe, ki nasprotujejo ali so nezdružljive z določbami te naredbe, katera stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Do nedavnega so bila razna gospodarska in pridelovalna udeleževanja v pokrajini zaupana Združenjem, ki so se po sami naravi svojega pokraja bila po neizogibnem vplivom pogostih sprememb političnih usmeritev. To je pogosto ustvarjalo občutne neenakosti med eno panogo in med drugo, kakor je pat prevladala ena ali druga politična stranka. Najrazličnejše struje, ki so včasih bile v popolnem nasprotju, so nedvomno na gospodarskem in trgovskem področju vplivale ter pogosto ovirale najboljše pobude in zaustavljale uspešen napredek podjetij, ki so bila že na dobri poti, samo zaradi tega, ker so v njih delovali elementi, ki jih vladajočim političnim preakom v trenutku niso bili zasledjeni.

Z ustanovitvijo nove Ljubljanske pokrajine je prišlo do postopne stopitve teh številnih združenj in za tem do njihove spremembe po organizacijskih merilih fašistovskega korporacijskega sistema. Tako je končno bil odpravljen razredni boj, ki je pogosto prinala zmago eni skupini na škodo druge, so začeli uvajati nov sistem, ki hoče ustvariti skladno vzporejeno ter urejeno celoto, ki ima en sam cilj: izboljšati produktivne skupke s tehničnega, gospodarskega in socialnega zornika.

Da bi se doseglo vedno bolj celotno varstvo koristi vseh produktivnih slojev, je Visoki Komisar z zadnjim ukrepom ustanovil v Ljubljani Pokrajinski korporacijski svet ter prilagodil bivšo trgovsko, industrijsko in obrtniško zbornico zakonodaji, ki vlada glede tega po drugih Pokrajinah države.

Ta nova ustanova je neposredno odvisna od Visokega Komisariata in zastopa enotno in v celoti kot posvetovalni in izvršilni organ v vprašanih gospodarskega in socialnega značaja koristni produktivne delavnosti v pokrajini ter zagotavlja in povzroča njihovo vzporeditev in razvoj v skladu s splošnimi koristmi države.

Svet je razdeljen na tri odseke: a) Kmetijsko gozdarski, b) industrijski, c) trgovski, in se okoliša s delom zastopnikov raznih sindikalnih združenj, ki bodo nedvomno dale znaten in dejanski prispevek tehničnega znanja, da bi vedno bolj pomagalo pri ojačevanju različnih vrst gospodarske delavnosti v pokrajini.

Z ustanovitvijo tega sveta je storjen nov odločilni korak naprej na socialnem področju Ljubljanske pokrajine in tako se v temeljnih potezah v celoti uveljavlja Korporacijski sistem.

I. J. P. Molière: »Sola za žene«. Komedija iz baroka v petih dejanjih (12 slikah). Igrali bodo: Arnolpha — Gregorin, Agnezo — Levarjeva, Horaca — Nakrat, Chrysalda — V. Skrbinek, Enriqua — Košuta, Alaina — Potokar, Gerogetto — Kraljeva. Režiser in inscenator inž. B. Stupica, muzikalne intermezza igra pianist B. Adamič.

I. Bernauer in Oester: »Konto X«. Veseligrada v treh dejanjih o ljubezni in drugih nemodernih rečeh. Igrali bodo: Alkanoo — Gorinskova, Uli — Starčeva, Oskarja — Blaž, očeta — Bračina, D. Solarja — Nakrat, Srakoperja — Gorinsk, Piškurja — Košič, njegovo ženo — Rakarjeva, Zamorska — Košuta, eobarico — Križajeva, strojepisko — Stritarjeva. Režiser: M. Kovič.

Uvedba šolskega patronata

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo uredbo:

Člen 1. Ustanavlja se »šolski patronat Ljubljanske pokrajine«. Šolski patronat skrbi za obvezno šolsko pomožno službo v korist učencev, vpisanih v javnih ljudskih šolah pokrajine V vsaki občini se lahko ustanovijo občinski patronati.

Člen 2. V namene iz prednjega člena sodeluje šolski patronat pri pospeševanju pouka in zagotovitvi obiska javnih ljudskih šol s tem, da brezplačno razdeljuje knjige, zvezke in druge šolske potrebščine, ustanavlja šolske kuhinje in razdeljuje obleko in obutev. Poleg tega ustanavlja patronat lahko knjižnice, razvedrilnice, vzgajališča, poštolske učilnice in kar koli se šteje kot učinkovito dopolnjevanje šolskega dela.

Člen 3. Svoje naloge polnjuje patronat: 1. iz prispevkov raznih ustanov, 2. iz vsot, ki jih za šolsko pomoč postavi občine v svoj proračun; 3. iz daril, volil in morebitnih drugih dohodkov.

Člen 4. Šolski patronat Ljubljanske pokrajine upravlja odbor, ki mu predseduje Zvezni poveljnik G. I. L. L.-a in ki je sestavljen: 1. iz Zveznega poveljnika G. I. L. L.-a, 2. iz predstavnika Visokega komisariata, 3. iz predstavnika šole, ki ga imenuje šolski komisar; 4. iz predstavnika ljubljanske občine. — Občinski šolski patronat upravlja odbor, ki mu predseduje krajevni poveljnik G. I. L. L.-a in ki je sestavljen: 1. iz predstavnika šole, ki ga imenuje šolski komisar, 2. iz predstavnika občinske uprave, ki ga na županov predlog imenuje okrajni komisar.

Člen 5. Predpisi za poslovanje Pokrajinskega šolskega patronata in občinskih šolskih patronatov se izdajo s pravilnikom, ki ga sestavi izvršilni odbor Pokrajinskega šolskega patronata, ga odobri Visoki komisar in se nato objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Zapora in predpisi o potrošnji obvezilnega in zdravilnega materiala

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291 in smatrajoč za potrebno, urediti potrošnje obvezilnega in zdravilnega materiala, odreja:

Člen 1. Kdor ima iz kakršnega koli naslova obveze, gaze, hidrofilno vato, jodovo tinkturo, čist ali denaturiran alkohol, jih mora do včetega 27. t. m. prijaviti Visokemu komisariatu — VI. oddelku. — Prijave se morajo nanašati na množine teh predmetov po stanju na dan 25. junija 1942-XX.

Člen 2. Prijavljeni obvezilni in zdravilni material ostane pod zaporo na razpolago Visokemu komisariatu.

Prodajalci na debelo in na drobno morajo voditi prejemni in oddajni vpisnik, ki ga je vidiral VI. oddelk Visokega komisariata in v katerega se morata vsak dan vpisovati prejem in oddaja navedenih predmetov.

Člen 3. Prodajalci na debelo smejo oddajati lekarnam, ročnim lekarnam, bolnišnicam blagajnam, zdravstvenim zadrugam, bolnišnicam itd. pod zaporo postavljene predmete samo s predhodno odobritvijo VI. oddelka Visokega komisariata.

Lekarne smejo prodajati po ne več kot eno enoto teh predmetov, če se predloži kupčeva osebna izkaznica, in morajo zaznamovati v oddajnem vpisniku njegove osebne podatke (ime, priimek, očetovo ime, poklic in naslov) in kupljene količine in vrste.

Člen 4. Zdravniki morejo za ročne lekarne, bolnišnice in ambulatorije vobče zapisovati za vsako opravljeno storitev, pri kateri se uporabijo taki predmeti, uporabljene vrste in količine in osebne podatke bolnika (ime, priimek, očetovo ime, poklic, bivališče in vzrok nezgode).

Člen 5. Kršitelji se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivno, upravno s kaznimi in po postopku iz naredb z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8.

Ureditev prejemkov osebju, ki je odsojno s službe

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Člen 1. Ustavlja se izplačevanje prejemkov uradnikom, uslužbencem in upokojevcem države ter javnim ali kakor koli pod državno nadzorstvo postavljenim ustanovam, ki so več kot deset dni odsotni iz službe brez opravičenega vzroka ali ki so konfinirani, policijsko internirani ali zoper katere je uveden kazenski postopek kot obdolžene političnega zločinca.

Visoki komisar lahko v vsakem primeru posebej odredi uporabo enega ukrepa zoper osebe, ki so bile priprte in so priprte že več kot trideset dni.

Člen 2. Zeni, če je ni, pa mladoletnim otrokom uradnikom, uslužbencem in upokojevcem iz prvega odstavka prednjega člena se smejo po odobritvi Visokega komisariata izplačevati mesečni prejemki, ki ne presegajo polovice prejemkov, kolikršni bi šli rodbinskemu poglavarju.

Vselej pa gredo ti prejemki ženi, če je ni, pa nedoletnim otrokom uradnikov, uslužbencem in upokojevcem, priprtih več kot trideset dni in zoper katere je bila odredjena ustavitev prejemkov po drugem odstavku člena 1.

Člen 3. Uradniki in uslužbenci države ter javnih ali kakor koli pod državno nadzorstvo postavljenih ustanov, ki so bili odpuščeni ali odstavljeni iz političnih vzrokov, se smejo z brezprizivnim odklom Visokega komisariata izključiti od vsakršne pravice do pokojnine in od povračila v pokojninski sklad za državne uradnike vplačanih prispevkov

Predpisi o rabi plovil v vodah pokrajine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Člen 1. Prepoveduje se na vodah pokrajine raba čolnov, velikih tovornih čolnov, splovov in plovil vobče, na kakršnem koli pogon in v rabi za kakršno koli službo ali namen.

Člen 2. V roku petih dni, ko stopi ta naredba v veljavo, se morajo vsa plovila potegniti na suho in shraniti najmanj 200 metrov daleč od vode, za kar so odgovorni njih lastniki.

Člen 3. Izjeme o prepovedi iz člena 1. sme dovoliti krajevno pristojno upravno oblastvo samo za čas, v katerem je dovoljen promet in samo za priznane obtekoristno potrebo.

Člen 4. Na plovila, ki bi krožila v nočnih urah, se strela brez kakršne koli opozoritve ali poziva.

Člen 5. Kršitelji določb te naredbe kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, upravno oblastvo po postopku iz naredb z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8 z zaporo do 2 mesecev in v denarju do 5000 lir.

Raztegnitev predpisov za kolesarski promet na triciklilih

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Člen 1. Prepoved iz členov 1. in 2. naredbe z dne 25. marca 1942-XX št. 51 se razširja na rabo triciklov ali tovornih vozil na nožni pogon.

Uporabljanje takih vozil na ozemlju mesta Ljubljane in Ljubljanske pokrajine je dovoljeno osebam, ki imajo posebno dovolilnico, katero izda na prošnjo prizadetih in v primerih potrebe kvestor v Ljubljani ali postaja kr. karabinerjev za kraj, kjer ima prosilec svoje stalno bivališče ali kjer navadno biva.

Člen 2. Dovolilnica iz prednjega člena mora obsegati popolne osebne podatke iseteja, komur je bilo dovoljenje izdano, kraj, kjer stalno biva ali kjer navadno biva, njegov poklic, evidentno številko tricikla ali tovornega vozila na nožni pogon, ki ga bo uporabljal, razlog za dovolitev, čas in smer, po katerih se mora kolesar ravnati, in njemu dovoljeni prometni pas ter številko osebne izkaznice prizadeteja.

Člen 3. Z dovolilnico opremljene osebe se bodo morale koristiti s posebnimi stojali iz člena 4. naredb z dne 25. marca 1942-XX št. 51.

Člen 4. Zoper vsakogar, ki bi se zalotil, da se vozi s triciklom ali s tovornim vozilom na nožni pogon in bi se na prvi poziv ne ustavil, se uporabi orožje.

Člen 5. Kršitelji te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, po postopku, določenem z naredb z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, z zaporo do dveh mesecev in v denarju do 5.000 lir.

Vselej se odredi zaplemla tricikla ali tovornega vozila na nožni pogon.

Gospodarstvo

Vpisi v trgovinski register. Pri trvdki Plut Anton in Kapš Ferdo v Črnomlju, trgovini itd. z lesom, je vstopil nov družbenik Ernest Revelant iz Ljubljane, izstopil pa je Kapš Ferdo iz Sel pri Vrčcah. Pri Amot, prodaja motornih vozil in oprem lastnik Svetozar Hribar je bil vpisan prokurist Sladonja Dragan. — Pri Delniški tiskarni d. d. sta bila izbrisana člana uprave Podkrajšek Dinko in dr. Vavpetič Vlado, dočim sta bila vpisana kot člana uprave dr. Černej Darko in Podkrajšek Rijja. — Pri Salus d. d. v Ljubljani je bil izbrisan član uprave mr. ph. Kuralt Fran. — Vpisane so bile naslednje tvrdke: Gradbeno podjetje Čihlar Jože, stavbenik v Ljubljani, gradnja visokih zgradb, prokurist Keršič Tone; Kavčič Julka, trgovina s perilom in modnim blagom na drobno, Ljubljana, Šelenburgova ulica 5, lastnik Kavčič Julka, prokuristinja Sporn Roza, Merlak Anton, trgovina z lesom na debelo, Rovte, lastnik Merlak Anton.

Iz združnega registra. Pri Zvezji slovenskih zadrug so bili izbrisani člani uprave dr. Marušić Drago, Mravlje Milan in Špicar Jakob, vpisani pa so bili: inž. Ferline Bogdan, Vrhovec Stanko in Novak Franc, predsednik upravnega odbora je dr. Zdošek Josip. — Pri Nabavni zadrugi Lipa, z om. jamstvom v Ljubljani je bil izbrisan član uprave dr. Zupan Alojzij, vpisan pa dr. Valentič Vladimir. — Pri Splošnem kreditnem društvu, zadr. z om. jamstvom v Ljubljani sta bila vpisana dva nadaljnj člana upravnega odbora, dr. Celestin Jelenc in Mateli Alojzij. — Pri Nabavni in prodajni zadrugi v Št. Joštu nad Vrhniko, zadrugi z om. jamstvom je bil izbrisan član uprave Nagode Jožef, vpisan pa Šubic Jakob.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

V vladi direktorija so ga bolj sovražili kakor pa Ljubili. V njej se je obdržal samo zaradi Barrasovega pokroviteljstva.

Ob tem času se začelja njegova največja nesreča, njegova ljubezen za Katarino Noel Worlée, poročeno Grand, »lepa Indijanka« nazvana. Vsakemu pesniku se ponesreči kakšen verz... in komur še ni spodletelo, naj vrže kamen v Talleyranda. Vendar pa se moramo ob tej priliki čuditi možu, da se je v tem oziru tako zaletel, dasi ni nikdar pripisoval velikega pomena ljubezni in se je žensk samo posluževal v svoje sebične politične namene.

Katarina Worlée se je rodila v Indiji v novembru 1672 in ko je bila 15 let stara, so jo poročili z Angležem francoskega rodu — Francem Grandom, ki je bil uradnik Indijske kolonialne družbe. Ko je zapustila moža, je odpotovala v Pariz, kjer se je kmalu znašla v družbi svoje vrste. Ker je bila s svojimi zlatimi lasmi in modrimi očmi ter visoko postavbo zelo lepa, so jo kmalu opazili. V prestolnici, ki je slovela po svojih ženskih zakladih in se je pravkar dvigala iz krvave kopelji revolucije, je Grandova kmalu postala vodilna pariška dama. Najslavitejša slikarka tistega časa Vigée-Lebrun je napravila slovit njen portret.

Toda ob izbruhu revolucije je lepa Indijanka hitro sklenila pobegniti v London. Ko se je teror končal, se je vrnila v Pariz in tedaj se je začela najresnejša pustolovščina njenega življenja. Talleyrand jo je spoznal in se zatreskal vanjo. Ko so jo nekega dne zaprli, ker je bila osumljena, da je bila v zvezi z begunci, se je sam zunanji minister zavzel zanjo in jo skušal rešiti. Pisal je pismo Barrasu in mu razložil »skrivnosti svojega srca«.

V pismu piše: »Ženska je Indijanka. Zelo je lepa, silno lena, razposajena pa tako, kakor nobena druga ženska. Prosim vas, da se zanimate zanjo. Prepričan sem, da ne more niti najmanjša senca služiti za to, da bi se razvnela iz tega kakšna velika zadeva. Bilo bi mi mučno, če bi se iz tega razvila kakšna pravda. Jaz jo ljubim in zagotavljam vam — kot možu —, da se v svojem življenju nikdar ni mogla zaplesti v kakšno takšno zadevo.«

Toda vsa zadeva ni bila tako lahko skozi preiskavo. Večina članov direktorija je bila proti Talleyrandu in Nan direktorija, Alzačan Renbelle, je na vladni seji ozmernjal Talleyranda, da je ženskar, ki si je šel žensko iskati celo v Anglijo in Indijo.

Toda nazadnje — po igri čudnih zakulisnih spletk — so se odprla vrata ječe pred Grandovo. Talleyrand je bil tako močan pokrovitelj, da se je kmalu spet vrnila v vodilno pariško družbo in je v času konzulata tekmovala z gospo de Staël in de Recamier.

Toda Napoleonu se ta javna zaljubljenost njegovega zunanjega ministra ni dopadla. Zahteval je od njega, da naj ali takoj prekine s to zvezo ali pa naj se z Grandovo poroči.

Talleyrand se je odločil, da se bo z Grandovo poročil. Toda to ni bilo tako lahko, kakor se je njemu zdelo. Poroka je bila v občinskem uradu X. okraja šele dne 23. fruktidorja 1802.

Ta zakonska zveza je potem zelo težila Talleyranda; postal je najmočnejši mož v vladi konzulata in najuglednejši minister pod Napoleonom. Prisotnost Grandove ga je začela tlačiti kakor svinec. V svoji sijajni vili v Neuillyju je moral sprejemati veleposlanike, ministre in prince — evet francoske aristokracije, ki se je vrnila iz tujine. Nekega dne je sprejel celo kralja in kraljico Etrurije, na vrhu svoje vile pa je prav za ta obisk zgradil »Firenze« v malem palačo Pittie v sredini. Kot hišna gospodarica pa se je med vsemi temi gosti morala sukati »lepa Indijanka«, ki je postala gospa grafica Talleyrand-Perigord, kmalu zatem pa princesa Be-neventska.

V političnem oziru je Talleyrand podpiral Napoleona tako dolgo, dokler je mislil, da služi njegova veličina Franciji. Ko pa je

opazil, da se Napoleon skorajda brezglavo vdaja načrtom, ki samo motijo evropski mir, je začel postajati njegov sovražnik. Bil je namreč zelo lagoden človek in je tako že po svoji naravi sovražil vojno in njene posledice. Vsi preveč profinjeni ljudje imajo navadno to lastnost. Napoleon pa je bil ravno tak, da lagodnega življenja ni mogel trpeti.

Narazčajoče sovraštvu, ki ga je začel čutiti Napoleon do Anglije (Talleyrand pa je vedno bolj občudoval Anglijo) in njegov sklep, da vrže s španskega prestola burbonsko dinastijo, sta Talleyranda dokončno spravili v opozicijo. Iz Berlina je pisal: »Tedad sem samemu sebi prisegel, da ne bom več njegov minister, brž ko se vrnem v Francijo.«

Vendar pa tega ni storil. Njegovo izdajstvo je ravno v tem. Služil je še Napoleonu, za hrbtno pa je delal za njegov padeč. Lahko se opraviči, da je Talleyrand sklenil vreti Napoleona, ker je menil, da je to njegova rodoljubna dolžnost, nikakor pa mu ni mogoče opravičiti, da je še ostal v Napoleonovi službi in sprejemal njegove nagrade, dasi je že sklenil, uničiti ga.

Izdaja je bila izvršena na erfurtskem srečanju med Napoleonom in ruskim carjem Aleksandrom. Tedaj je Talleyrand sodeloval ruskemu carju, da naj stori ravno nasprotno od tistega, kar mu bo Napoleon svetoval. Cooper piše v svoji knjigi, da sje bila to izdaja v velikem stilu.

Talleyrand pa je moral računati med drugim tudi na tuje zlato, ker je tedaj v Parizu propadla banka Simons, v kateri je imel naložene velike vsote denarja. Vendar pa take izdaje niti največje količine zlata ne morejo odtehtati. Toda Talleyrandu je bil ruski car potreben iz iz nekega drugega razloga: šlo je za poroko Talleyrandovega nečaka in edinega dediča Edvarda de Perigorda z najmlajšo hčerko iz družine vojvode Curlandskega. Doročito, ki bi se morala odreči neki svoji mladostni ljubezni in se poročiti po carjevi

Droline novice

Kako so šempetrčani svoj čas obhajali žegnanje

Šempeterska župnija, mati ne le vseh ljubljanskih, ampak tudi premnogo drugih župnij, praznuje glavno letno slavo na dan svetih apostolov Petra in Pavla. Sedanja šempeterska cerkev so začeli zidati dne 30. marca 1730, a dograjena je bila dne 31. oktobra 1733. Župnija je svoj čas proslavljala god svojega zavetnika sv. Petra precej drugače kakor ga zdaj. Dobro se še spominjam, ko smo bili pred praznikom popoldne v ljudski šoli, pa je počil ob štirih prvi strel. Na mah je postal v razredu tak nemir, da ni preostalo sicer strogemu učitelju drugo, kakor nas nestrpneje takoj izpustiti iz šole. Prišedši domov, smo hitro odložili torbice, po basali nekoliko krofov, če so bili že ocvrti, ter zdirjali k cerkvi, kajti tam nas je čakalo dosti dela, saj smo morali beliti mlaje in donošati različne reči, potrebne za okraševanje.

Za zunanjo olepšavo cerkve in njene okoličnice ob žegnanju se je trudila dolgo vrsto let Jožefina Suhadolnik, po domače Godeževa Pepa, s sv. Petra ceste št. 69, ki so ji pomagale čisto domačinke iz župnije. Vzdrževalci cerkvenega pročelja in v nekdanjem ograjenem prostoru pred cerkvijo so postavljali mlaje — smreke, opešane z zastavami ter ovite po deblih in prepletene druga do druge z vencji iz smrečja, a vedel iz zelenike (pušpana), ki so jo dajale rade volje po potrebi zlasti družine Koseva na sv. Petra cesti. Juvanova v Kravji dolini, Eislava in Kubelkova na Poljanah. Vence, dostikrat do sto in več metrov, je spletal neutrudno tedanji knezoškofijski vrtnar, splošno poznani Jožef Strekelj, ki je skrbel povrh leto za letom še za to, da je bila notranjost cerkve za časa vseh slavnostnih prilik prav razkošno olepšena z njegovimi slovečnimi palmami in škofijskimi rastlinami v posodah. Nad velikim vhomod v cerkev je bila ovesčana tabla z napisom: »Sv. Peter, prvak apostolov, prosi za nas Boga!« Med zvonicama, iz katerih sta mogočno vihrali dol-

gi zastavi, je visela v velikem obodu, ovitim navadno z vencem iz ciprese, pločevinasta zvezda s prekrizanimi ključema, znamenjem nebeškega vratarja. Na njivah, kjer sta danes Hrvatski trg in splošna bolnišnica, so pokali možnarji in topiči.

Na dan proščenja so bila v cerkvi, razen župnijskega, tudi štiri podružnična bandera, ki so imela križe obrobljene z umetno izdelanimi cveticami. Posebno ozaljšan s cvetjem in luči je bil kajpada velik oltar. Le-ta, lesen in marmoriran ter s pozlačenimi glavicami stebrov, je imel visoka podstavka s kipoma svetnikov Pavla in Andreja, a prav zgoraj okroglo lino, v kateri je bil kip Boga Očeta, obdanega s plavajočima angeloma z razprostrtimi rokami. V dolbini, obrobljeni z zlatom, je stal sv. Peter, ponosno dvigajoč nebeška ključa, nad njim pa se je čital stavek: »Tibi dabo claves regni coelorum. Vrh oltarja je bil odpiral s kljunom pelikan prsi, da so iz njih pili mladiči kri. — Sedanji oltar s Kastnerjevo sliko sv. Petra je bil postavljen leta 1896, ko so morali korenito popravljati cerkev, leto poprej hudo poškodovano od potresa, ter so ob tej priložnosti podaljšali apsidu.

Silo stara navada je bila, da so se hodili priporočati nebeškemu ključarju ob njegovem godu in prazniku v njemu posvečeno cerkev, prav radi in v obilnem številu vsako leto tudi ostali ljubljanski prebivalci — nežupljani. Nekateri so stori to že popoldne, a večina šele v popoldanskih urah, ko je bilo primernejše za sledeče obiske sorodnikov, prijateljev in znancev, ki so jim postrezali z bobom, s katerim se je oskrbela nekoč kolikor toliko gotovo še tako siromašna družina. Premnogi so krenili potem v bližnje gostilne, da so med seboj prijazno pokramljali ter se okrepčali s pijačo in najrazličnejšo jedačo. — Alojzij Potočnik.

Knjižna novost!

Izšla je nova knjiga »Slovenčeve knjižnice« JOŽE LIKOVIČA

„SVETINJE NAD BARJEM“

Zbirka legend in pripovedk.

To je sočna in močna knjiga, iz katere veje otočno tihožitje našega Barja. Knjigo dobite v vseh knjigarnah in trafikah. Stane 5 lir. Kupujte knjige »Slovenčeve knjižnice«

Koledar

Nedelja, 28. junija: Irenej, škof in mučenec; Pavel I., papež; Potamiena, devica in mučenica; Plutarh, mučenec.

Ponedeljek, 29. junija: Peter in Pavel, apostola; Marcell, mučenec; Marija, sveta žena; Kasij, škof; Sir, škof.

Torek, 30. junija: Pavel, apostol; Lucina, sveta žena; Emilijana, mučenica; Marcijal, škof; Ostijan, spoznavalec.

Sreda, 1. julija: Jezusova Rešnja Kri; Teobald, spoznavalec; Aron; Uomold, škof in mučenec; Martin, škof.

Lunina sprememba: 28. junija ščip: ob 13.00. Herschel napoveduje nestanovitno in deževno vreme.

Novi grobovi

† V Velikih Laščah je v 65. letu starosti umrl gospod Franc Andolšek, lesni trgovec in posestnik. Bil je dolgo let tudi župan. Pogreb bo v ponedeljek, 29. junija, ob 9 dopoldne. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Cerkveno odlikovanje. Za častnega konzistorialnega svetnika je bil imenovan g. dr. Jakob Kotnik, gimn. profesor verouka v Ljubljani. Čestitamo!

Genj. naročnikom in čitateljem!

Urad za kontrolo cen pri Visokem komisariatu je z odlokom št. VIII. 1450-3 z dne 25. junija 1942-XX odobril nove cene za ljubljanske dnevnike. Za »Slovenca« bo od 1. julija dalje znašala naročnina 18. lir mesečno, podrobna cena pa 80 centesimov za izvod.

Do danes so bile kljub podražitvi materialu in zvišanju plač, cene listu predvojne v nadrobni prodaji pa celo nižja kot predvojna — Zato smo prepričani, da bodo cenjeni naročniki in kupovalci uvideli upravičenost tega zvišanja ter nam ostali zvesti tudi v bodoče. »SLOVENE«

— Zvišanje plač poljedel. delavcem. Te dni so se med Združenjem kmetovalcev in Pokrajinsko delavsko zvezo zaključila pogajanja za zvišanje plač poljedelskih delavcev na veleposestvih Langer pri Novem mestu. Sklenili se je medzni sporazum, s katerim se plače delavcev na omenjenih veleposestvih zvišujejo povprečno za 75%. Delavci obdržijo tudi v bodoče vse naravne datjave, ki so jih prejeli doslej. Medzni sporazum za delavce na veleposestvih Langer znaša nekaj ugodk k splošnemu povišanju plač poljedelskih delavcev. Razgovori za splošno povišanje plač so med obema sindikalnima organizacijama že v teku.

— Po četrtkovni vročini v petek dež. V četrtek je bilo močno oblačno. Kazalo je, da bo začelo deževati, toda močan sever je razgnal oblake. Bilo je popoldne prav vroče in je bil dosežen toplotni maksimum +28 stopinj C. V petek zjutraj je bila najnižja jutranja temperatura +13.4 stopinj C, v soboto zjutraj pa je bila jutranja temperatura +13.6 stopinj C. V petek popoldne je bilo nekoliko hladneje, toplotni maksimum je bil dosežen +18 stopinj C. Barometer je v soboto dosegel stanje 761.9 mm. Ze v petek je začelo lahno deževati. Dežilo je od 11 dopoldne naprej in celo noč. Ta dež je bil za vse rastlinje dobrodošel. Od petka do sobote zjutraj je meteorološki zavod nameril, da je padlo 21.3 mm, kar predstavlja prav znatno množino vode. Tudi v soboto dopoldne je lahno in mirno dežilo.

— Makovo seme je koristno. V današnjih časih, ko moramo gledati na sleherni stvar, da jo spridimo izkoristimo za gospodinjstvo in ko je varčnost povsod na mestu, pride prav tudi makovo seme. Mak je zdaj v najzbujejšem cvetju in ljudem bi bilo svetovati, naj makovega se-

mena ne zavržejo, temveč ga shranijo. Kot začimba raznim jedem, zlasti domačemu pecivu, izvrstno nadomestila razne druge dražje dodatke ter napravlja jed bolj okusno. Tudi kot zdravilo pride makovo seme pogosto v poštev. Makovi glavice ne smemo puščati na polju in po vrtovih, da popolnoma dozore, temveč jih nekoliko pred dozorištvom, kar bo v kratkem, odtrgamo in nato posušimo semenje na soncu. Tako seme ima več okusa, drugič pa s tem dosežemo, da se seme ne raztrese po tleh.

— Popravek. V večerašnjem kulturnem obzorniku je pri oceni Rohmerjeve knjige Skrivnost dr. Fu-Mančuja več napak, med katerimi moti najbolj stavek: »Rohmer pa je z nadnaravno inteligenco znanstvenika, kakor ga še ni bilo v Evropi, povezal s kitajsko skrivnostjo in tako ustvaril strašotni lik dr. Fu-Mančuja, ki bi se moral glasiti: »R pa je nadnaravno inteligenco... povezal...«

Ljubljana

I Strojepisni in stenografski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2, za dijake srednjih, meščanskih in strokovnih šol se bodo vršili od 15. julija dalje. Priglaševanje in pojava vsak delavnik od 9—11 dopoldne v pisarni zavoda (telefon 29-86).

I Slovesni praznik farnega patrona pri Svetem Petru v Ljubljani. V ponedeljek, 29. junija, na praznik sv. apostolov Petra in Pavla, obhaja šempeterska župnija slovesnost svojega zavetnika sv. Petra. Ta dan je v župni cerkvi sv. Petra tudi celodnevno češčenje sv. Rešnjega Telesa. Ves dan bo izpostavljen v počeščenje tudi svetinja z ostanki sv. apostola Petra. Red službe božje je sledeči: Prva maša ob pol 6 zjutraj; ob 6 se izpostavi sv. Rešnje Telo, da se blagoslov v Najsvetjšim po rimskem obredu, nato se odmolji litanije presv. Srca Jezusovega s posvetilno molitvijo; po litanijah je sv. maša, med mašo pridiga in darovanje za cerkev; ob 7 sv. maša s pridigo; ob 8 mladinska maša s pridigo; ob 9 prazniška pridiga, darovanje okrog oltarja, nato slovesna petma maša z veliko asistenco; ob pol 11 sv. maša s pridigo; ob 11 zadnja tiha maša. Popoldne ob 2 bo prazniški govor, ki ga bo imel g. profesor dr. Janko Oražem; po govoru bo 3. darovanje za cerkev, nato slovesne litanije Vseh svetnikov. Češčenje sv. Rešnjega Telesa se nadaljuje popoldne od pol 6, ko bo slovesni sklep češčenja po sledečem redu: zaključeno prazniško pridigo bo imel ob pol 6 g. dr. Pavel Robič, nato bodo slovesne pete litanije presv. Srca Jezusovega, zahvalna pesem in sklepni blagoslov. Lepo vabimo vse župljane, pa tudi druge ljubljanske vernike, da pridejo ta dan v šempetrsko župno cerkev počastit Gospoda Jezusa in njegovega prvega apostola sv. Petra.

I Z Abrahamom se je danes srečal gospod Riko Damjanovič, dolgoletni uradnik Ljudske posojilnice v Ljubljani. Iskreno čestitamo!

I V počastitev spomina blagopokojnika gospoda sod. svetnika Antona Kajfeža daruje rodbina Meden — Leskovic znesek 150 lir Društvu slepih. Iskrena hvala!

I Sklepne produkcije Glasbene akademije. Zadnja sklepna produkcija bo v ponedeljek 29. junija ob 10.30 v veliki filharmonični dvorani. Poleg violinskih skladb, ki jih bo izvajal absolvent Glasbene akademije gosp. Gregor Jurij so na sporedu še razne instrumentalne in pevske skladbe. Sporedi se prodajajo v Matični knjigarni po običajnih cenah.

I Na uršulinski vadnici v Ljubljani bo vpisovanje v prvi razred 1. in 2. julija ob 8 do 12.

I Za revno družino s sedmimi otroci so darovali neimenovan lir 50, neimenovan lir 10. — Najlepša hvala.

FRANČISKANSKA PROSVETA

priredi na praznik sv. Petra in Pavla ob 5 popoldne v Frančiškanski dvorani

PAPEŠKO PROSLAVO

Sporedi: govor, petje, deklamacije, simbolične vaje in prizori iz sv. pisma.

Vstopnice se dobe v trgovini Štiglioj in v nedeljo in praznik od 10—12 dop. pri blagajni Frančiškanske dvorane.

Čisti dobiček je namenjen našim ubogim.

I Sklepne produkcije Glasbene akademije. V nedeljo, 28. t. m. ob 10.30 bo v Hubadovi dvorani (Vegova ulica 7) javni nastop učencev orgeškega oddelka. Poleg skladb domačih skladateljev (Kl. Movca, Ocvirka, Premrla, Škerjanca in Tomca) so na sporedu tudi skladbe Bacha, Baronchellija, Bocelija, Dugana, Regerja in dr.

I Glasbena šola »Slogac« ima ob sklepu šolskega leta interne nastope gojenec pevskega in instrumentalnih oddelkov v nedeljo, 28. t. m. ob 10, v ponedeljek, 29. t. m. ob 10, v torek, 30. t. m. ob 17.30 in v sredo, 1. julija ob 17.30 v šolski glasbeni dvorani.

I Krompir za Ljubljano. Mestni preskrbovalni urad vabi vse trgovce na drobno, ki pri njem dobivajo masčobe, naj se zaradi nakazila krompirja zglase v torek, 30. t. m., v sobi št. 7, II. nadstropje Mestnega doma. Trgovci Skupne nabave in prodajalne zadruge in Gospodarske zadruge dobe nakazila in krompir pri teh zadruzah. Trgovci naj po krompir gredo tudi že v torek, 30. t. m., tja, kjer jim bo nakazana, konsumenti ga bodo lahko dobili že v sredo, dne 1. julija po en kilogram na osebo za odrezek H julijske živilske nakaznice pri tistih trgovcih, kjer jemljejo blago na karte. Seveda velja ta količina samo za črko H in samo za prvo pošiljko krompirja.

I Zanimiv prikaz nastanka umetniškega portreta po živem modelu v Jakopičevem paviljonu. v ponedeljek, 29. t. m., na praznik sv. Petra in Pavla bo v Jakopičevem paviljonu ob 11 imelo naše, umetnost ljubce občinstvo priliko videti, kako nastane portret v plastiki po živem modelu. Izvajal bo kipar France Gorše. Zanimivo bo tembolj, ker bo kipar izbral za svoj model enega izmed gledalcev. Prisotni bodo imeli priliko opazovati, kako raste iz umetnikovih rok glinasta podoba po modelu. Kipar bo tudi obrabložil karakteristiko modela in tehnično stran dela. Ker bo to prvi primer pri nas te vrste, upamo, da bo naši javnosti, ki z zanimanjem sledi naši umetnosti, gotovo ustrežen ta prikaz umetniškega ustvarjanja, ki bo nadvse zanimiv in poučen obzem. V torek, 30. t. m. pa bo zaključek razstave Gorše-Maleš. Nekaj dni po zaključku bo objavljen v časopisju rezultat žrebanja (po eden izmed vsakih 50 obiskovalcev razstave bo izžreban in prejme po eno umetniško podobo, ki je na razstavi na ogled).

I Na šoli Glasbene Matice ljubljanske bodo v juliju in avgustu t. l. počitniški tečaj v vseh predmetih, razen v splošni glasbeni teoriji in mladinskem petju. Starši, ki žele, da nadaljujejo njihovi otroci tudi s poukom v počitniški dobi pri njihovih dosedanjih glasbenih učiteljih, naj prijavijo gojence v pisarni Glasbene Matice. Pouk se bo začel takoj 1. julija in isti dan naj se zglasijo vsi gojenci, ki se prijavijo za nadaljevanje pouka, ob 11 v Hubadovi dvorani poslopja Glasbene Matice, da se ugotovi podrobnosti urnik. Pouk bo po večini v dopoldanskih urah. Pogoji isti kakor v minoletem šolskem letu. Nadaljevanje pouka v počitniških mesecih je dovolil odbor na izrečno željo mnogih starišev. Sprejemajo se tudi novi gojenci, ki se pa morajo obvezno vpisati tudi za prihodnje, šolsko leto.

NAGROBNE SPOMENIKE

znamke KAMEN v modernih oblikah lahko se izberete v skladišču kamnoseke kiparskega podjetja

FRANJO KUNOVAR

Sv. Križ — Tomačevska cesta

LJUBLJANA, telefon št. 49-03

I Grmade solate in prva domača cvetača. Deževno vreme, saj je celo dopoldne nalahno padal dež, ni mnogo oviralo tržnega vrvenja. Sobotni živilski trg je imel vsega na izbiro. Velike grmade domače glavne solate iz Trnovca in Krakovega, kakor tudi iz bližnje okolice so bile razstavljene na obeh otokih. Bili so na živilskem trgu veliki jerbasi solate. In mnoge prodajalke so bile prisiljene peljati solato domov. Novost na sobotnem trgu je bila — prva domača cvetača. Prodajalci sta jo dve Trnovčanki. Vzgojena je bila pač v toplih gredah. Za cvetačo domačega pridelka še ni določena maksimalna cena. Bila je po velikosti in obsegu od 1.50 do 4 lire kos. Mali obdelovalci so pridelali obilo graha, ki ga porabljajo za svojo domačo prehrano. Na trgu je bila domačega graha primerna množina. Na prodaj so bile lepe, dolge in ozke domače kumare po 12 lir kg. Na prostoru za domače sadeže je bilo na klopih v treh vrstah precej gozdnih borovnic, ki so bile kmalu prodane. Neka okoliščanka je okoli 10 dopoldne pripeljala na ta prostor velik jerbasa domačih češenj. Vse je prodala. Uvožene marelice so bile po 12 lir kg. Bilo jih je precej na izbiro. Tudi paradižniki so bili na prodaj. Še neka zanimivost je bila na trgu. Ob semenišču je neka lžanka ponujala zelene letošnje orehe. Skušala jih je prodati po 5 za 1 liro. Sama je pravila, da je letošnja četina orehov zelo slaba. Oreh je pozebel spomladi. Tudi po drugih krajih kažejo orehi, da ne bomo pridelali mnogo tega sadja. Rahabara je zdaj med Ljubljankami prav priljubljena in jo gospodinje kaj radi kupujejo.

I Lesena brv čez Ljubljano pri karmeličankah na Selu je namenjena samo pešcem ter so zato koli ovirali vozniki promet po njej. Toda koli so izginili in zdaj vozijo po brvi z vozički, kmetje pa tudi z najtežimi vozovi, da se brv šibi ter bo v kratkem tako pokvarjena, da niti hoditi ne bo več varno po njej. Nevarno brv bo pa morala mestna občina zapreti tudi pešcem. Zato opozarjamo vse prebivalstvo, da je vožnja po tej brvi prepovedana tudi z ročnimi vozički, predvsem pa opominjamo vse voznike na to prepoved ter jih opozarjamo, da so odgovorni za vso škodo. Sosedje brvi naj sami opozarjajo voznike na to prepoved, da si z varovanjem obranijo to preprotno zvezo Zaloške ceste s Štepanjo vasjo.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Nedelja, 28. junija ob 17.30: »Sola za žene«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ponedeljek, 29. junija ob 17.30: »Konto X«. Znižane cene od 12 lir navzdol. Torek, 30. junija: Zaprt. — Sreda, 1. julija ob 17.30: »Poročno darilo«. Bed A. — Četrtek, 2. julija ob 17.30: »Kralj na Betaji«.

novi. Red B. — Petek, 3. julija ob 17.30: »Kovarnstvo H ljubljane«. Prvič v letošnji sezoni. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera: Nedelja, 28. junija ob 15: »Bocacelos«. Opreta. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. — Ponedeljek, 29. junija ob 15: »Madame Butterfly«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. — Torek, 30. junija: Zaprt. — Sreda, 1. julija ob 17.30: »Krislin in njegova botra«. Premiera. Red Premierski. — Četrtek, 2. julija ob 17.30: »Priatelj Fric«. Red Četrtek. — Petek, 3. julija: Zaprt.

RADIO. Nedelja, 28. junija, 8. Napoved časa — Poročila v slovenski — 8.15 Poročila v italijanski — 8.30 Koncert organista Michela Napolitana — 11. Prenoš pete maše iz bazilike sv. Pavla v Rimu. — 12. Razlaga evangelija v italijanski (O. Zappaterreni) — 12.35 Koncert klarinetnega tria. — 13. Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.20 Koncert operne glasbe — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra in komorne zbor. vodi dirigent D. M. Sijance — Slovenska glasba — 14.45 Poročila v slovenski — 17.15 in 17.30 in 17.45 in 17.55 in 18.05 in 18.15 in 18.25 in 18.35 in 18.45 in 18.55 in 19.05 in 19.15 in 19.25 in 19.35 in 19.45 in 19.55 in 20.05 in 20.15 in 20.25 in 20.35 in 20.45 in 20.55 in 21.05 in 21.15 in 21.25 in 21.35 in 21.45 in 21.55 in 22.05 in 22.15 in 22.25 in 22.35 in 22.45 in 22.55 in 23.05 in 23.15 in 23.25 in 23.35 in 23.45 in 23.55 in 24.05 in 24.15 in 24.25 in 24.35 in 24.45 in 24.55 in 25.05 in 25.15 in 25.25 in 25.35 in 25.45 in 25.55 in 26.05 in 26.15 in 26.25 in 26.35 in 26.45 in 26.55 in 27.05 in 27.15 in 27.25 in 27.35 in 27.45 in 27.55 in 28.05 in 28.15 in 28.25 in 28.35 in 28.45 in 28.55 in 29.05 in 29.15 in 29.25 in 29.35 in 29.45 in 29.55 in 30.05 in 30.15 in 30.25 in 30.35 in 30.45 in 30.55 in 31.05 in 31.15 in 31.25 in 31.35 in 31.45 in 31.55 in 32.05 in 32.15 in 32.25 in 32.35 in 32.45 in 32.55 in 33.05 in 33.15 in 33.25 in 33.35 in 33.45 in 33.55 in 34.05 in 34.15 in 34.25 in 34.35 in 34.45 in 34.55 in 35.05 in 35.15 in 35.25 in 35.35 in 35.45 in 35.55 in 36.05 in 36.15 in 36.25 in 36.35 in 36.45 in 36.55 in 37.05 in 37.15 in 37.25 in 37.35 in 37.45 in 37.55 in 38.05 in 38.15 in 38.25 in 38.35 in 38.45 in 38.55 in 39.05 in 39.15 in 39.25 in 39.35 in 39.45 in 39.55 in 40.05 in 40.15 in 40.25 in 40.35 in 40.45 in 40.55 in 41.05 in 41.15 in 41.25 in 41.35 in 41.45 in 41.55 in 42.05 in 42.15 in 42.25 in 42.35 in 42.45 in 42.55 in 43.05 in 43.15 in 43.25 in 43.35 in 43.45 in 43.55 in 44.05 in 44.15 in 44.25 in 44.35 in 44.45 in 44.55 in 45.05 in 45.15 in 45.25 in 45.35 in 45.45 in 45.55 in 46.05 in 46.15 in 46.25 in 46.35 in 46.45 in 46.55 in 47.05 in 47.15 in 47.25 in 47.35 in 47.45 in 47.55 in 48.05 in 48.15 in 48.25 in 48.35 in 48.45 in 48.55 in 49.05 in 49.15 in 49.25 in 49.35 in 49.45 in 49.55 in 50.05 in 50.15 in 50.25 in 50.35 in 50.45 in 50.55 in 51.05 in 51.15 in 51.25 in 51.35 in 51.45 in 51.55 in 52.05 in 52.15 in 52.25 in 52.35 in 52.45 in 52.55 in 53.05 in 53.15 in 53.25 in 53.35 in 53.45 in 53.55 in 54.05 in 54.15 in 54.25 in 54.35 in 54.45 in 54.55 in 55.05 in 55.15 in 55.25 in 55.35 in 55.45 in 55.55 in 56.05 in 56.15 in 56.25 in 56.35 in 56.45 in 56.55 in 57.05 in 57.15 in 57.25 in 57.35 in 57.45 in 57.55 in 58.05 in 58.15 in 58.25 in 58.35 in 58.45 in 58.55 in 59.05 in 59.15 in 59.25 in 59.35 in 59.45 in 59.55 in 60.05 in 60.15 in 60.25 in 60.35 in 60.45 in 60.55 in 61.05 in 61.15 in 61.25 in 61.35 in 61.45 in 61.55 in 62.05 in 62.15 in 62.25 in 62.35 in 62.45 in 62.55 in 63.05 in 63.15 in 63.25 in 63.35 in 63.45 in 63.55 in 64.05 in 64.15 in 64.25 in 64.35 in 64.45 in 64.55 in 65.05 in 65.15 in 65.25 in 65.35 in 65.45 in 65.55 in 66.05 in 66.15 in 66.25 in 66.35 in 66.45 in 66.55 in 67.05 in 67.15 in 67.25 in 67.35 in 67.45 in 67.55 in 68.05 in 68.15 in 68.25 in 68.35 in 68.45 in 68.55 in 69.05 in 69.15 in 69.25 in 69.35 in 69.45 in 69.55 in 70.05 in 70.15 in 70.25 in 70.35 in 70.45 in 70.55 in 71.05 in 71.15 in 71.25 in 71.35 in 71.45 in 71.55 in 72.05 in 72.15 in 72.25 in 72.35 in 72.45 in 72.55 in 73.05 in 73.15 in 73.25 in 73.35 in 73.45 in 73.55 in 74.05 in 74.15 in 74.25 in 74.35 in 74.45 in 74.55 in 75.05 in 75.15 in 75.25 in 75.35 in 75.45 in 75.55 in 76.05 in 76.15 in 76.25 in 76.35 in 76.45 in 76.55 in 77.05 in 77.15 in 77.25 in 77.35 in 77.45 in 77.55 in 78.05 in 78.15 in 78.25 in 78.35 in 78.45 in 78.55 in 79.05 in 79.15 in 79.25 in 79.35 in 79.45 in 79.55 in 80.05 in 80.15 in 80.25 in 80.35 in 80.45 in 80.55 in 81.05 in 81.15 in 81.25 in 81.35 in 81.45 in 81.55 in 82.05 in 82.15 in 82.25 in 82.35 in 82.45 in 82.55 in 83.05 in 83.15 in 83.25 in 83.35 in 83.45 in 83.55 in 84.05 in 84.15 in 84.25 in 84.35 in 84.45 in 84.55 in 85.05 in 85.15 in 85.25 in 85.35 in 85.45 in 85.55 in 86.05 in 86.15 in 86.25 in 86.35 in 86.45 in 86.55 in 87.05 in 87.15 in 87.25 in 87.35 in 87.45 in 87.55 in 88.05 in 88.15 in 88.25 in 88.35 in 88.45 in 88.55 in 89.05 in 89.15 in 89.25 in 89.35 in 89.45 in 89.55 in 90.05 in 90.15 in 90.25 in 90.35 in 90.45 in 90.55 in 91.05 in 91.15 in 91.25 in 91.35 in 91.45 in 91.55 in 92.05 in 92.15 in 92.25 in 92.35 in 92.45 in 92.55 in 93.05 in 93.15 in 93.25 in 93.35 in 93.45 in 93.55 in 94.05 in 94.15 in 94.25 in 94.35 in 94.45 in 94.55 in 95.05 in 95.15 in 95.25 in 95.35 in 95.45 in 95.55 in 96.05 in 96.15 in 96.25 in 96.35 in 96.45 in 96.55 in 97.05 in 97.15 in 97.25 in 97.35 in 97.45 in 97.55 in 98.05 in 98.15 in 98.25 in 98.35 in 98.45 in 98.55 in 99.05 in 99.15 in 99.25 in 99.35 in 99.45 in 99.55 in 100.05 in 100.15 in 100.25 in 100.35 in 100.45

Varšava - mesto v zaledju

Tu je več vrst zaledja. Nekatera zaledja se-gajo prav do zadnje bojne črte. Tu je sivozeleno zaledje, ki zaudarja po bencinu, po strojnem olju, po prahu in po dimu. Tu je zaledje, kjer cveto med žitom plavice; med žitom, ki raste izpod pokončanih in prevrženih sovjetskih avtomobilov. Tu je še zaledje z oskrbovališčem, ki je namočeno po kašah in senikih. Vse križem je napeljan telefon. V naglici so nametane telefonske žice kar čez polja, več kilometrov daleč naokrog, kajti — armada narašča, napreduje in se pomika naprej za sto, dve sto kilometrov proti sovražniku. Neznatno vojaško oporišče ki je še večeraj predstavljalo zaključeno zaledje, se je čez noč spremenilo v vojaško taborišče. Armada se je pomaknila naprej; v daljavi je utihnil lajež topov, v taborišču pa je živo vrvenje. Tu se izpopolnjuje vojska; tu se zamenjava in nadomešča moštvo. Vse se vrši v redu, tiho in hitro: vojakom se mudi na vzhod!

Potem je tu še posebno zaledje; zaledje v zaledju. To je Varšava, ki je bila lani še v bojni črti, komaj 60 kilometrov od prvotne ruske meje. Lansko leto, ono vroče poletje, 22. junija, ko so bili meščani še v pomislekih — ali naj se odločijo za Nemce ali za boljševike, in so se sprehajali po okolič, in je sonce tako lepo sijalo, so nenadoma zaslišali v daljavi zamolklo grmenje topov.

Varšavski meščani, ki dozdaj še niso bili slišali grmenja topov, so takoj uganili, da bombardirajo Nemci trdnjavo Brest-Litovsk. V Malkiniji, obmejni postaji med Nemčijo in Rusijo, še niso grmeli topovi, in potniki, ki so dospeli v Varšavo s popoldanskim vlakom, so pripovedovali, da je v Malkiniji že vse prazno. Varšavski meščani so bili zadovoljni, dasiravno tega niso glasno povedali, da so tu nemške čete, ki jih bodo varovale pred boljševiki. Veseli so bili, da se jim ni zgodilo kakor Leopoldem, ki so že od meseca septembra medli pod boljševiško strahovlado. — K Nemcem jih ni prignala propaganda, temveč strah pred grozotami, o katerih so pripovedovali begunci, ki so prihajali iz Galicije in iskali zaščite pri nemških četah. Koliko deških življenj je bridko končalo, koliko žena, stark in starčkov in otrok so rešile vojaške čete pred boljševiki, ki so jih mučili in jim trgali nohte s prstov. Velike knjige bi lahko napisali o mukah, ki so jih morali prestati ubogi Poljaki, saj niso hoteli bežati k svojemu sosedu, temveč so se zatekli v varstvo nemških čet. Celo ruski židje so pribegli k nemškim četam, in so izpovedali: »Tu vsaj vemo, kaj nas čaka, v Rusiji pa ne!«

Varšava v prvih dneh vojne ni veliko trpela. Boljševiki so sicer poskusili napad na mesto. Vrgli so nekaj bomb na poln tramvajski voz, ki je vozil delavce, ki so se vračali z dela. Varšava je obžalovala kakšnih petdeset nedolžnih žrtev. Varšavski komunisti pa so skušali ta napad utajiti in so oznanjali, da Rusija Varšavi prizanaša. Pošlej so bili napadi na mesto le bolj redki, in to zaradi odločne obrambe nemških čet. V prvem letu vojne je bila Varšava zbirališče za vojake, ki so se vračali z bojišča na kratek odmor. Tu ni bilo zaledje revnih koč iz blata in tramov, kakršne vidimo po ruskih ravninah. Tu so si odpočivali vojaki v modernih palačah, kjer so jih čakale kantine in kuhinje, ki so bile založene z vsem najboljšim. Tu so si lahko privoščili vsega, kar jim je pozeležo srce. Tu so bili kinematografi z nemškimi, italijanskimi in španskimi filmi. Vojaki so lahko obiskovali gledališče, opere in druga zabavišča. Tu so bili na razpolago nešteti tramvaji, izletniški avtobusi na plin. Tu je utripalo velikomestno življenje, ki je nudilo vojakom zabave in razvedrila, da se je po dolgih mesecih na bojišču odpočil od grmenja topov in živžga krogel in od grozne tihoote, ki je vladala v odmorih bitke.

Varšava je prvo veliko evropsko mesto, kamor dospe vojak, kadar se vrača z bojišča, in je tudi zadnja postojanka, kjer se mudi, preden gre na bojišče. Tako je bilo tudi lansko dolgo in mračno zimo, ko je velika reka zamrznila, ko je primanjkovalo goriva za segrevanje peči, ko se je zgrnila dož ob štirih popoldne na mesto in je ob zatemnitvi mrknila svetloba v oknih hiš. — Toda vse to je minulo. Nemška vojna oblast se je vzorno potrudila, da bi čim lepše uredila življenje vojakov, ki se mudi v Varšavi, bodisi da se vrača z bojišča ali pa da je namenjen na bojišče. Varšava je vojaku kraj, kjer si odpočije od napora, ako ni dana možnost, da bi šel na dopust v svoj rojstni kraj. Veliki hoteli, lepi saloni, elegantna zabavišča, ki so jih prej obiskovali gospodje v fraku in cilindru in okrašene gospe, so danes na razpolago postavnim nemškim vojakom, v lepih uniformah nemške Wehrmacht, pilotom in organizaciji Todt, fantom, ki prihajajo z bojišča, fantom vojske. Ti fantje ne vihajo nosa, ako krožnik z mesom ni takoj na mestu, oni so vedno dobre volje, šalijo se in prepevajo isto pesem, ki odmeva od Calaisa do Taganroga, od Narvika do Tripolisa.

V senožeti

Ko je bil umrl oče, se je mati hotela preseliti v čumnat kraj hiše, sin pa je ni pustil. Saj ženi se še ni mislil tako kmalu, njegova izba pa je bila tako prijetna. Ko vstane jutraj, se zazre skozi okno. Naravnost tja na planine mu sega pogled, med sive stožce, na snežne zaplate. Zakaj naj bi jemal materi posteljo v hiši, če je kraljevala v njej še, ko je oče živel, zakaj ne bi še sedal, ko ga ni več. Da, oče, prežgadol vas je porabjal, prežgadol ste naprtli na moje rame vse gospodarstvo. Saj sem bil še skoraj otrok, ko so vas odnesli tja k cerkvi. Takrat nisem čutil, kako težko delo je padlo na moje rame, le dušilo me je, bolelo me je znotraj, pa nisem vedel kaj. Le materine solze sem videl in začutil, da se je med nami vsi zgodilo nekaj velikega, saj mati nikoli ne jokajo.

Take misli so se podile Janezu po glavi, ko je odhajal navzgor. Odhajal je spat, a ni mogel zaspati. Naslonil je svojo glavo na okno, vonj nageljnov in rožmarina ga je objel. Jutraj je treba vstati zgodaj, on pa na more spali. Z vaškega trga je donela fantoveka pesem in v tistem večeru je ta pesem odmevala po vasi. Tudi on bi se pomešal mednje, tudi on bi zapel, pa ne more, ker mu je v srcu preveč težko, ker bol njegove duše je samo njegova in nihče je ne pozna. Dekle, ki jo je ljubil, je stopilo pred oltar z njegovim sosedom, nikdar ji ni povedal, skril je v sebi in zatajil krič srca. Ona ni vedela, ni slutila, da še od ranih let misli nanjo. Vse v njem je umrlo, umrla je njegova pesem.

Ko je mati poklicala dekleta, so si še vsa zaspala pomela oči in se hitela pripravljati. Lenka je pripravila jermas in ga zadel na glavo. Anca je natrgala nageljnov in rožmarina. Gorje,

Ko so se okrepčali, položijo drug drugemu roko na rame in se pogledajo in pokličejo »Hej, Franc, hej, Hans,« in se nasmehnejo, kakor se nasmehne človek, ki mu je dvajset let, ki je vesel življenja in ima srce na pravem mestu. To so bojevniki, ki so se bojevali na Norveškem, v

Počitnice in letovišče doma

Resni časi bodo veliko ljudi prisilili, da se letos odpovedo potovanju na počitnice, čeprav bi bile potrebne za težko prižakovani odih.

Poleg sedanjih izrednih splošnih razmer, so važne zlasti finančne in prehranjevalne razmere.

Vemo, da smo v normalnih razmerah. Če nismo šli na potovanje, veliko prihranili in smo svoje finančno stanje lahko drugače pogledali, z drugega stališča, kakor navadno. Za dopust doma bi si bili poprej mogli marsikdaj privoščiti, kar bi si sicer ne mogli.

Vemo, da so naši čitatelji v zdravstvenih zadevah že precej poučeni, vendar bi navzlic temu dal za poletno dobo, zlasti v izrednih razmerah, nekaj posebnih mišljajev.

Dan začnimo tako, da se bolj izdatno — umijemo. Ravno isto je treba narediti — malo manj izdatno, nekajkrat čez dan. Oni, ki pa posebno važnost polaga na snago, se bo zopet bolj temeljito umil zvečer. Prosili bi mestno planino, da bi nam plin pustila do 9 zvečer, da bi pred spanjem otroke umili in sebe.

Seveda niso samo zato počitnice ali pa poletje, da se umivamo, ampak se moramo umivati vse leto. Glede na to se ne more spremeniti ničesar, tudi če se gremo kopat v mrzlo vodo. V mrzli vodi se sicer tudi osuši koža. Pri tem, prosim, si zapomnite, da se moramo pri velikem obratu v javnih kopališčih ozirati tudi na druge s kopalce, ker se baze ne more dnevno sveže izprazniti in napolniti, zato se moramo že poprej osnažiti doma. Hvalevredno je v kopališču »Ilirije«, da se mora poprej vsak umiti pod prho. Iz zdravstvenih razlogov moramo biti v teh zahtevah strogi. Vsak pa ne more na Ilirijo ali v kopališča zunaj mestne meje. Zato si pripravimo našo riviero v kopalnici. Če pa ni kopalnice, vzamemo škatlo vode, ter se umivamo v sobi in se tudi tam pri odprtem oknu sončimo. Seveda se moramo držati osnovnih pojmov estetike in npravenosti. Kdor ima teraso in na terasi prho, ta ima krasno poletno kopališče doma. Kdor ga nima, naj si na balkonu za silo uredi kopanje in sončenje. Eno stran balkona zastre s špansko steno, da ne moti okolice. Prekrasno je za tistega, ki ima vrt ali dvorišče. Tam je mogoče postaviti banjo, bazen ali vsaj škatlo in zastreti okoli ter se kopati in sončiti ter uživati na svežem zraku. Takšno kopanje si torej lahko privoščijo tudi najbolj reven človek. Zlasti v sedanjih časih nam bo tak način kopanja

Flandriji, na Poljskem, v Srbiji. Tu v Varšavi so se vsi znašli, kakor na velikem sejmišču. Jutri se bodo dvignili, zasedli bodo železniške voze, sedli na avtomobile in se bodo podali na pot na vzhod.

Med njimi so tudi Romuni, Finci, Belgijci, Nizozemci in razni drugi narodi. Razlike jezika se tu v Varšavi kar izgubijo. V Varšavi je eno samo tovarištvo med vsemi narodi. (Corriere della Sera — Alceo Valecni.)

dobrodošel. Kdor pa ima bazen na vrtu, naj povabi svoje znanke vsaj dvakrat na teden, da lahko uživajo v sveži naravi in na prostem.

Vsak si prinese kopalko obleko in brisačo, obenem pa majhen prigrizek. Ali ni to lep »piknik«? Na ta način si pomagamo v teh težkih časih. Kdor nima bazena, pa ima banjo ali škatlo in si naj pripravi brez stroškov kopel in rivero.

Kdor le more, naj jemlje zračne in sončne kopeli. Torej naj se tako sonči in zrači, ker se na ta način utrdi. O kopanju, sončenju in zračenju sem že večkrat spregovoril in imamo tudi knjižico s tem imenom. Svarim pred pretiravanjem pri sončenju. Vsak ne prenese sončenja. Na srcu in živci bolni ljudje, posebno ne! Že po prvem kratkotrajnem sončenju bomo opazili ali sončenje prenašamo ali ne. Koža se mora počasi navaditi na sonce. Kdor pa po prvem sončenju kožo tako opari, da se mu lupi v krpah, tisti tvega bolečine, vročino (temperaturo) kožne bolezni. Tak človek je že s tem kaznovan, da ne sme potem več tednov v vodo ali na sonce. Poleg tega nima sonce na njegovo telo nobenega zdravilnega učinka več, ker se je na koži naredila debela, temna plast, ki ne prepušča sončnih žarkov in že itak skržene vojne počitnice so zanj izgubljene, ali vsaj motene. Zlasti moramo paziti pri otrokih, ker zaradi nepravilnega sončenja, ki otroku ne stori dobro, lahko dobi še črevesni katar. Za nehi spol velja, da se za časa mesečja (menstruacije) ne sme kopati v mrzli vodi. Tudi iz estetskih razlogov ni primerno, da poiščejo javna kopališča ali tudi, kot sem zgoraj omenil, svojo domačo hišno riviero. Nevarno je tudi za prehlad.

Čez dan si je treba velikokrat umiti roke, z milom in vodo ter obrisati s snažno brisačo, ki je samo za eno osebo, in za nič drugega.

Dalje je važno, da nosimo lahke in svetle obleke. Za moške so primerne kratke hlače in srajca, toda oprostite mi, naj moški ne pretiravajo! Če je že dovoljeno, da nosijo kratke hlače in srajco, tedaj naj bodo hlače vsaj do polovice beder in srajca toliko zapeta, da je odprt samo vrhni gumb! Vse drugo je neokusno in ni lepo. Seveda, da ne bodo prišli tako oblečeni na glavno ulico ali pa v urad, ali po drugem uradnem opravku. Tako obleka je za zunaj. Pri fantih tudi ne šolskih ni na mestu, da se hlače končajo v bližini kolka. Tako početje je tudi že nelepo in neestetično. (Dalje prihodnjik.)

Križanka št. 41

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20				21					22						23			
24					25				26							27		
28	29		30	31	32		33		34		35		36		37		38	
39	40	41	42	43		44		45		46		47		48		49		
50			51					52						53				
54					55				56							57		

Vodoravno: 1. klica, poganjek; 4. majhen vol; 9. avetopisemsko mesto; 15. velika ptica; 20. pripadnik izumrlega naroda; 21. obroč; 22. vrsta dišav; 23. poljski pridelek; 24. gnetljiva moka; 25. obvodna žival; 26. božje stvarstvo; 27. divja žival; 28. glasbena priprava; 31. rojstvo; 34. grško mesto; 37. del voza; 39. draga tekočina; 41. vodilo, napeljava; 44. cerkveno opravilo; 47. zdravilna rastlina; 50. Verdijeva opera; 51. del dneva; 52. domača žival; 53. Cankarjeva črtica; 54. ljudstvo, rod; 55. afriški zaliv; 56. japonsko oblačilo; 57. lesena posoda.

Navpično: 1. rimski pisatelj; 2. starorimski pozdrav; 3. lovna priprava; 4. obdelana zemlja; 5. del trdnjave; 6. priljubljena zabava; 7. prvotni prebivalec Balkana; 8. narava, značaj; 9. čebelen izdelek; 10. ruska reka; 11. Rapetova knjiga; 12. leposlovna oblika; 13. vrsta dišav; 14. severno-italijansko mesto; 15. nočna ptica; 16. strupena žuželka; 17. del voza; 18. del voza; 19. vulkanski izmeček; 20. Jenkov sošolec; 30. zadnjeindijska državita; 32. poljski pridelek; 33. del gledališča;

34. vrsta živil; 35. azijska puščava; 36. drevo, plug; 37. vrsta maščobe; 38. zemeljsko bogastvo; 39. del strehe; 40. starorimski datum; 42. krščanski pozdrav; 43. del obraza; 44. namizno pregrinjalo; 45. določen čas; 46. Kiplingov roman; 47. industrijska rastlina; 48. domači rokodelci; 49. starogrško podzemlje.

Rešitev križanke št. 40.

Vodoravno: 1. grob, 5. stopa, 10. kivi, 14. cepivo, 20. lok, 21. Otoče, 22. Roma, 23. Ganimed, 24. Abo, 25. koč, 26. kozel, 27. orel, 28. Ada, 29. sad, 32. spak, 34. anoda, 37. hoja, 39. Maj, 41. uho, 42. Tara, 45. Melik, 47. umik, 50. Okaj, 52. Ligu-rec, 53. Aden, 54. ujeta, 55. Čas, 56. mladič, 57. Ahac, 58. Atene, 59. peča.

Navpično: 1. glas, 2. Rob, 3. oko, 4. bok, 5. sto, 6. toča, 7. oči, 8. peka, 9. Aron, 10. kozolec, 11. ime, 12. val, 13. igo, 14. car, 15. Enej, 16. pila, 17. imam, 18. veđa, 19. oda, 30. Ahil, 31. doga, 32. stud, 33. pari, 35. dina, 36. akut, 37. Huje, 38. omen, 40. jase, 41. Uim, 43. reč, 44. Aca, 45. mah, 46. Eda, 48. ide, 49. kap, 50. oče, 51. Kač.

nedeljah, ko dekleta prihajajo v cerkev, fantje pa postajajo pred njo, le za Anco. Da, da, mlada srca, saj oni so tudi mladi in vedo, kaj pomeni, če deklet zardil!

Sonce stoji že visoko, nemara je poldne, mogoče še več. Ko so vsi sredi dela, jih pokliče prijeten glas tam ob svili. Da, Metka je prinesla kosilo. Lačni žledoci priganjajo kosce in grabljice iz rebri k svilim.

Janez, gospodar, naredi križ in vse molijo. Lepa je ta molitev, tam sredi travnikov in skal, odkoder se vidi v soncu reka kot srebrn pas, ki je položen po sredi doline. Vsi zajemajo s tekmo iz peščne skled. Mati je dobro kuhala, še bolj jim tekne, ker je prinesla Metka.

»Le nič preveč se ne oziraj, ti bo še žlica padla iz roke«, je opomnil Šrajev stric Ratarjevega Joža.

Metka je zardela in skoraj bi se ji zaletelo. »Stric, stric, vam se pa res ničesar ne skriva«, je dejal Joža. »Da, da, tako gospodinj, kot je Metka bi rabila, prav tako. Janez, saj mi jo boš dal, ko bo čas, kajne,« se je obrnil do Janeza.

»Kaj se, kar dekleta mi boste vodili od hiše. Jaz pa naj nejemam za delo. Mati so že stari in sami ne zmorejo,« je napol v šali, napol zares odgovoril Janez.

»Se pa oženi, saj si dovoli trden kmet. Mlado pripelji, mlado, čas bi že bil, da bi se spametoval,« je pripomnil Bajtarjev Jok.

Da, mlado. Kje naj jo dobi, odkod naj jo pripelje? Zrečnilo se mu je lice, zabolelo ga je. Vrstile so se mu kot blisk pred očmi slike tja do otroških let. Umolknil je.

Da bi obrnil pogovor drugam, so se začeli meniti o vremenu, ki to pot vsaj toliko drži, da bodo pospravili seno. Koliko ograbkov imajo, kdo bo nasekal vej, kdo bo tlačil seno in kdo ga bo nametaval v svili?

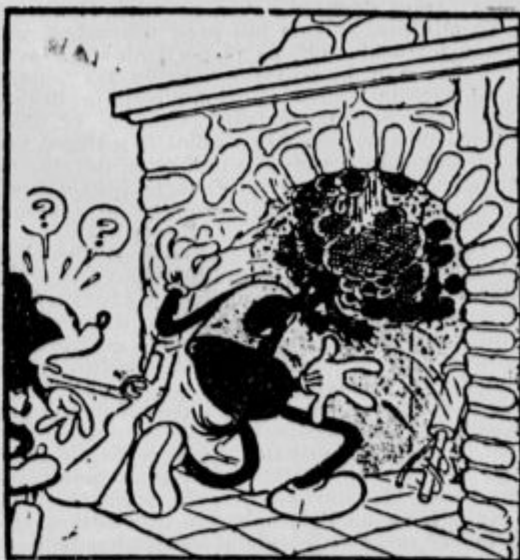
89

detektiv

Da bi ne bil tega storil! Kar plaha samih saj in črnih odpadkov beleža se je vsulo nanj!

Da bi bolje videl, je prižgal vžigalico, a naglo je spustil vžigalico na tla in še obe raketi.

»Joj, kakšen revež sem!« je zajčal. »Zdaj pa sploh nič ne vidim!«

Ena od raket se je pri padcu na tla ob vžigalici prižgala in mahoma je bila vsa peč v plamenih. Prasketalo je in gorelo, ko da bi se vsa hiša podirala.

Ššiii! Bum!

Raketa je povzročala tak hrup, da bi bila kmalu oba junaka oglušela.

Tedaj je planil Kužek naprej, pograbil ostalo raketo in zavpil:

»Pojdi sem, Mišek! Brž, brž! Pogledaj, kaj je za tem zagrinjalom!«

Oba sta pritekla k zavesi in sta začela ko nora streljati vanjo. Toda, ker si nista niti malo mislila, da je bilo zadaj zrcalo, se je Kužek na vso moč prestrašil, ko je zagledal oba v zrcalu in je zavpil:

»Na pomoč! Pomagajte! Izgubljena sva!«

Zdrobova riževa juha z zelenjavo

Stiri žlice riža zmeljem v mlinčku, ki je za kavo. Pristavim 2 do 3 litre mrzle vode. V to vodo dam korenček na rezance zrezane, kosček rumene kolerabe tudi na rezance razsekane, dva debela krompirja olupljena in na kocke zrezane, korenino petršilja, vejico zelene, vejico štrajca, in vejico majarona. Vodo oolim, in ko zavre, pusetim eno uro vreti. Rižev zdrob zarumenim na evrovem maslu ali na maсти, ter ga stresem med zelenjavo juho. Ko vse skupaj deset minut vre, je juha gotova za na mizo. Pač pa ji odvzamemo petršilj in druge vejice zelenjave.

Po kosilu so zagrabila dekleta globlje in začela obračati seno. Moški pa so poležavali v senci, da se odpočijejo, saj so jutraj že zgodaj začeli.

Delo je šlo od rok. Seno so nalagali na široke veje in ga odvažali v dol k svilim. Hiteli so, ker večer se je bližal, do noči pa morajo biti doma. Veliko je dela, preden je seno do čistega pograbljen in spravljeno do zime. Saj ga samo v zimi lahko vozijo na saneh v dolino. Dobro ga je treba požokati, da gre vse v svili in dobro pograbit, da ne ostane na jasi.

Ko je delo v senožeti gotovo, se slišijo klci in vrskanje, veselje doni iz grl po opravljenem delu. Na rame zadenejo kose in grablje ter se vračajo v dolino. Dekleta nalože prazne lonce in skledje v jermase ter jih zadenejo na glavo. Veseli so, da so tako lepo pospravili seno, obenem pa jim je žal, saj je v senožeti tako lepo grabiti.

Mrak že pada, z vseh senožeti spejo proti vasi kosi in grabljice. Najprej tiho in vedno glasneje se oglašajo pesem iz mladostnih grl. Da, pesem mladosti in srca, pesem vasi in preprostega kmeta. Saj sedaj v mraku, ko so utihnile ptice, lahko zapojejo oni, katerih življenje je ena sama pesem. Pesem dela, znoja in veselja. V mladih glavah se prepredajo misli, iz grl pa doni klic. Zadolena je pesem dekletu, ki je nezvesto, pesem ljubemu, ki je odšel in še mnogo drugih.

Janez pa molči. On ne more peti, ne zna več, ker je pesem v njem umrla. Umrla je v njem mladost in nobena mu ne bo mogla dati nageljna, ker si ga je želel le iz njene roke.

Mati je pozdravila na pragu pridno mladino, ki jo je tako lepo vodil Šrajev stric. Iz zvonika je zadonela Zdrava Marija in vsi so sklonili glave v molitvi, h kateri jih je vabil zvon. Ta Zdrava Marija je kot zahvala za vse, kar jim daje Bog in prošnja vseh src za milost in dobroto zemlje. Čarobna in lepa je Zdrava Marija, ki se oglašja iz zvonč domače cerkve.

Sport

Obrisi športnega razvoja v bodočih desetletjih

Ljubljana, junija.

130 let je poteklo od časa, ko je Ludvig Jahn otvoril prvo telovadnico v Hasenheide pri Berlinu in ko je švedske gimnastike ustanovil svoj prvi telesnovzgojni institut v Stockholmu. V preteklem stoletju se je razmahnil tudi šport in nastale so velike organizacije, ki so zajele mladino vseh narodov. V kratki zgodovini telesno-kulturnih prizadevanj v svetu opazimo huda trenja med zastopniki formalne telesne vzgoje, ki naj bi bila neke vrste medicina za dozorevalajočo mladino in med zagovorniki svobodnega športnega razvedrila pod vedrim nebom. Vse pa govori za to, da tičimo še vedno le v razvoju in da bo končna oblika novega gibanja za bolj zdrav način življenja precej drugačna od današnje.

Športnim pedagogom ne gre več toliko za formalne cilje, ki jih skušajo doseči s prostimi vajami po švedskem vzoru, tudi ne za navidezno moč, ki je izražena v krepkih mišicah, pač pa za zdravo razvedrilo in za tekme, ki naj stopnjujejo splošno zmogljivost in netiljo duha podjetnosti. Kakor ni bistveno za pisatelja, da ima lepo pisavo ali da mojstrsko obvlada pisalni stroj — temu gre za moč duha in bogastvo izraza — podobno prihajajo tudi v telesni kulturi bistvene naloge na površino. Ne gre za mladino, ki zna lepo korakati in v taktu izvajati vse mogoče vaje, pač pa za njeno telesno zmogljivost. Za moč notranjih organov, za vedrost, podjetnost in srčnost, za nov slog življenja, ki daje novih življenjskih moči.

V zastarele telovadne sestave je prišlo nekaj, kar je sprejela mladina z velikim navdušenjem in veseljem. To so igre in to so športi, ki vabijo k udeleževanju na zelenih poljih, krožnih dirkališčih, na belih poljanah, modrih rekah in jezerih in podobno. Telesna vzgoja se je vršila najprej v zaprtih telovadnicah, zatem na ograjenih malih telovadiščih, dandanes pa prodira vedno bolj v lepote prirode. Skavti so začeli s taborjenji, njim pa so se priključile tudi druge mladinske organizacije. Razvilo se je planinstvo in smučarstvo ter odkrilo množici vse tisto, kar vleče človeka v gore. Atleti so se odtrgali od skrbno negovanih tekališč in krenili na poljske in gozdne steze, kjer prireajo svoje teke čez drn in strn. Ljudje, ki so se navadili v športu na telesno krepitev, ki so se navezali na sprostitve pod vedrim nebom, so odrasli, ustanovili so svoje družine in začeli z družinskim športom. K temu je treba prišteti še tiste, ki vidijo v športu le nadomestilo za kmetijsko delo na polju in ki so zagrabili namesto za kopje in žogo, za sekuro in lopato.

V kulturnotelesnem gibanju, ki se je odigravalo v prvem stoletju največ v telovadnicah in mestnih igriščih, prihaja vedno bolj do veljave klic nazaj k naravi. Ta pojav se nam zdi zdrav, ker opravičuje upanje, da bo kmalu prišel čas, ko bo med razumnostjo veliko več smisla za

zemljo in delo. Žulji na dlaneh bodo prišli spet v modo, vendar ne le tisti, ki jih dobijo pri igranju tenisa, pač pa pravi kmetijski žulji, ki jih je mestna gospoda premalo spoštovala.

Obrisi športnega razvoja bodočih desetletij se kažejo tudi v najnovejših smernicah za šolsko telesno vzgojo v Švici in na Finskem. Pri tej vzgoji ne gre več za formalnosti, pač pa za trdo krepitev mladega organizma potom gozdnih tekov, plavanja in smučanja. Nobenega dvoma ni o tem, da mora biti mladina disciplinirana — to je temeljna naloga šolske vzgoje sploh — pri telovadbi pa gre za naravno zmogljivost, kakršne so deležni le ljudje, ki trdo delajo in pa športniki, ki se ne ustrašijo gozdnih tekov na 5 ali 10 km, ki se ne bojijo plavanja na dolge proge, ki hodijo po ure in ure, da se povzpnejo na gorske velikane. Ne bo posebna škoda, če bo lov za rekordi popustil in če bo manj zanimanja za športne prireditve. Telesnokulturno gibanje bo doseglo svoj namen šele takrat, kadar ne bo več mladega človeka, ki ne bi imel veselja s fizičnim udeleževanjem kakršne koli vrste. Ne gre le za šport, ki je v telesnovzgojnem oziru nekako nadomestilo za pristno delo, v družabnem pa potrebno in dragoceno razvedrilo; gre za novi slog življenja ali točneje za način uporabe tistih prostih ur, ki so namenjene razvedrilo in počitku. Čim bolj se v tim koristnejše oblikovanje družabnega življenja v prostih urah, družinski šport, združen z vzgojo k delu, to naj bo naloga bodočega športnega razvoja!

Nogomet 28. junija

Danes bo na sporedu drugi del finalnega tekovanja za italijanski pokal. Na svoj način bodo prišli torinski gledalci, kjer se bo vršil boj za žogo med Juventusom in Milanom. Izid preteklo nedelje je bil 1:1, za danes pa je verjetno, da se bo obrnila sreča na stran Juventusa. Tako naj bi želeli gledalci, ki bodo bodrili svojo enajstoro v borbi za dragoceno trofejo.

V B-razredu državnega nogometnega prvenstva bodo na vrsti naslednja srečanja:

Lucca: Lucchese — Fiumana
Novara: Novara — Udinese
Siena: Siena — Vicenza
Brescia: Brescia — Prato
Lodi: Fanfulla — Bari
Pisa: Pisa — Savona
Piacenza: Reggiana — Alessandria
Padova: Padova — Pro Patria
Pescara: Pescara — Spezia

Iz Radovljice poročajo o prvi plavalni prireditvi, katere so se udeležili tudi blejski in celovski plavalci. Tehnični uspehi sicer niso bili na višini — smo šele na začetku plavalne sezone — prijatelje plavalnega športa pa bodo vsakakor zanimali. V crawlu na 50 m za dečke pod 14 leti je

bil prvi domačin Sekovanovič s časom 45,8 sek., med starejšimi dečki pa je zmagal na isti progi Molnar iz Bleda v 37 sek. Na 100 m prosto za seniorje je bil prvi Schwigel (Celovec) 1:19,5, drugi pa Vovk (Bled) 1:21. Blečanci so se dobro odrezali tudi v štafeti 4x50 m prosto. V postavi Juretič, Svetina, Molnar in Vovk so bili prvi na cilju v času 2:24,4 min.

Iz Srbije

Predlog skupine srbskih arhitektov za ureditev središča Belgrada. Na povabilo belgrajške župana se je na več sestankih bavila z ureditvijo glavnih trgov v središču Belgrada tudi tamošnja inženirska zbornica. Po temeljiti razpravi so se srbski arhitekti zedinili na dva predloga svojih tovarišev, ki sta jih idejno zamislila in izdelala arhitekt Dragomir Živojinović in Bogdan Nestorović. Živojinovićev predlog se nanaša predvsem na ureditev Terazij in gledališkega trga. Terazije predvideva kot osrednji belgrajski trg, na katerem naj bi se stekal in nato spet razvajal v razne smeri ves osebni in cestni promet, trgovsko in kulturno življenje. Terazije bi se zato morale zelo razširiti. Vanjo bi se še nadalje zlivala široka Aleksandrova ulica, ki bi se nato kot malo ožja ulica stekala v Poenkarjevo ulico, odkoder bi se ves promet za Banat razvijal po ulici Kneza Pavla, po Vasinji ulici bi se pa usmeril ves promet proti Kalemegdanu. Sedanja Pašičeva ulica bi ostala nespremenjena. Terazijško teraso bi po tem načrtu deloma zazidali, deloma bi pa ostala kot razgledna terasa na belgrajsko okolico. Zveza trga z železniško postajo bi se še nadalje obdržala v Sremsko in Balkansko ulico. Načrt pa predvideva s postajo tudi novo zvezo z novo cesto odnosno ulico, ki bi šla od postaje proti Zelenemu vencu, kjer bi se priključila Sremski ulici. Načrt predvideva tudi razširitev sedanje ulice Kralja Milana za 6 metrov. Stroški za izvedbo tega načrta, t. j. rušenje, razlajanje, povečanje vrednosti parcel, ki bi ostale proti novemu trgu, uporaba starega gradiva so obsežni v znesku 300 milijonov dinarjev.

Nova založba v Belgradu. V Belgradu so pred kratkim ustanovili novo književno založbo »Novi put«. Nova književna založba je delniška družba z akcijskim kapitalom 300.000 dinarjev.

Izsuševalna dela v Makišu. Razna izsuševalna in regulacijska dela v Makišu so zaradi velikega vodostaja Save nekaj v zaostanku. Načrti predvidevajo izsušitev vseh dosedanjih močvirij, utrditev dosedanjega nasipa ob Savi in asanaciji vseh savskih otokov. Dosedaj so za ta dela porabili nad en milijon dinarjev.

Razdelitev kredita za zidanje cest in mostov v Srbiji. Od dvemilijardnega kredita za izvajanje javnih del v Srbiji je določena ena milijarda za popravilo in graditev novih cest in mostov. Ta kredit je zdaj razdeljen takole: 185 milijonov dinarjev bodo porabili za postavitev odnosno popravilo 43 mostov, 733 milijonov dinarjev je pa določenih za graditev novih cest deloma pa za popravilo 1638 km starih cest ter za tlakovanje cest v dolžini 112 kilometrov.

Pred razstavo srbskih slikarjev in kiparjev. Znamiti umetniški paviljon Cvijete Zuzorić na Kalemegdanu v Belgradu je prevzela v lastništvo belgrajska mestna občina, ki je določila že tudi potrebne kredite za razna popravila, ki so bila potrebna na poslopju. Ta dela bodo v kratkem končana ter bo paviljon zopet lahko služil svojem namenu. Medtem prosvetno ministrstvo že tudi pripravlja veliko razstavo vseh srbskih slikarjev in kiparjev, ki trenutno žive v Belgradu.

Srbsko časopisje se v člankih toplo spominja umrlega srbskega slikarja Mihajla Milovanovića, ki je na platnu ovekovetil znamenite ljudi in dogodke iz prejšnje svetovne vojne. Slikarja Milovanovića so pred šestimi meseci ubili prevratniki v Uzičah.

BERITE

napeto detektivsko zgodbo, polno tajnosti

Skrivnost dr. Fu-Mančuja

V soboto bo izšla prelepa knjiga

Jožeta Likovića

Svetinje nad Barjem

Kupujte knjige »Slovenčeve knjižnice«!

Uspeh

»Tudi jaz sem svetloval svoji ženi, naj bo skromnejša in naj vedno z vsem varčuje.«

»No, in kako si uspel?«

»Na prigovarjanje svoje žene sem že opustil kajenje.«

V vsako hišo »Slovenca«!

Mali oglasi

V malih oglaših velja pri tekanju vsake beseda 0.30, pri tenitovanjskih oglaših je beseda po 0.10, pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Prodamo

Štedilnik

z bakrenim kotlom, dobro ohranjen, prodam. — Krakovska ulica 21. 1

Globok otroški voziček

dobro ohranjen, prodam. Gregorčičeva 17a. 1

Žimo za modroce

vseh kvalitet kupite najugodnejše pri »ZIMA« Jager Milan, prva ljubljanska mehanika predilnica Zime, trgovina Sv. Petra c. 17, tel. 20-42. Predilnica Fu Ine, tel. 20-45.

Satovje

rabljeno, A2 okvirjeno, prodam: Medarna, Ljubljana, Zidovska ulica 6. 1

Krasno preprogo

velikost 2x3 m, prodam. Naslov v upravi »Slov.« št. 3840. 1

Prodaj

4 rjuhe, 2 kapni in blazine ter bosansko preprogo 2,75x1,60 m. Naslov v upravi »Slovenca« 3838. 1

Dve tisi

1,5 m visoka drevesca — prodam. Inž. Prezelj, Wolfova ulica 3, telefon 34-73. 1

Globok otroški voziček

avtomodel, krem z okencem, ki vpleteno kosaro — prodam za 1000 hr. Marčičeva 3, Moste. 1

Hranilno knjižico

Kmečkoga doma, prodam. Avenik, Povšetova cesta št. 3. d

Globok otroški voziček

ugodno napredaj. — Bošenčeva ulica 10 (pri lekarni na Tržaški cesti). 1

Otroške vozičke

in šivalne stroje v večji izbiri si ogledte pred nakupom pri »Tribuna« F. Lazar, Karlovska cesta 4

Aparat za trajno

na obe toploti, moderen, tri mesece rabljen, prodam. Medvedova 4. Medvešek. 1

Pisalni stroj

AEG, v prav dobrem stanju, prodam. Slomškova št. 9 (»Buffet«). 1

Kupimo

Mirvo kupim. Hromc Mihael, Jezica št. 5. k

Vosek la

kupi vsako količino: Medarna, Ljubljana, Zidovska ul. 6. k

Krojaške odpadke

volnene in bombažne, pletilske in šiviljske odrezke, kakor vse tekstilne odpadke, kupuje Gerkman, Hrenova ulica 8. k

Izrabite priliko

prinesite vse vrste stare vrče, krojaške in šiviljske odrezke ter vse stare čunje, ki vam najviše plača: Grebenc Alojzij, Sv. Petra cesta 33, telefon 34-26. k

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo, suho in ježloce — kupi vsako količino usnjarna J. Lavrič, št. Vid pri Stični — Ljubljana. k

Seno

— nekaj voz — za konje, kupi tvrčka A. Volk, Ljubljana, Resljeva c. 24.

Prazne steklenice

od Jekocitrola, Tenovina, Eftusina in Eukaleina, očistene, kupujemo. Čehostaklo, Resljeva 8.

Živali

Prodaj

tri lepe, 8 tednov stare prašičke, plemenite pasme, in dva lipčanska žrebca z rodovnikom, rojena 1940 in 1941. Vprašanja na naslov: Ana Lenarčič, Verd, pošta Vrhnika. j

Par konj

napredaj. Fernejeva c. 17, šiška. j

Kravo s telotom

prodam. Šadinja vas 13, p. Dobrunje.

Zgodovinski razvoj naše obrtnosti

(Konec.)

Posebno cenjeno je bilo loško platno. Iz splošnega blagostanja v oni dobi se je razvila velika razkošnost in zapravljivost, ki se je razširila tudi v nižje obrtniške kroge. Ti so se začeli kakor velika gospoda oblačiti v svilo, damast in baržun ter si nadevati zlato, srebro in drago kamenje. Zato je cesar Ferdinand I. izdal leta 1542. policijski red, ki je določal, kako so se smeli poleg ostalih mešanov oblačiti tudi obrtniki. Obrtnikom se je očitalo, da imajo za plačevanje devkov vedno premalo denarja, za razkošnost pa dovolj. Tudi se jim je očitalo, da rabijo dvojno mero in tehniko, eno pri nakupu, drugo pri prodaji.

A tudi za našo domačo obrtnost so nastopili slabi časi. Nastala je nevarna konkurenca s tem, da so prihajali v naše kraje tuj, nemški obrtni izdelki iz Nürnberga in od drugod. Tuje, cenejše blago je začelo izpodrivati domače. Cesar Maksimilijan I. je nato prepovedal uvoz in prodajo tujih obrtnih izdelkov, izvzeto je bilo le blago, ki se pri nas ni izdelovalo. Velika nasprotstva so bila tudi med meščanskimi in kmetijskimi obrtniki, ker so kmetje svoje izdelke ceneje prodajali.

V dobi protireformacije je obrtnost v naših krajih zelo nazadovala zaradi izseljevanja obrtnikov, ki se niso hoteli odreči protestantizmu. Ta je imel največ privržencev baš v meščanstvu in obrtništvu. Škofja Loka je v tej dobi še ohranila svoj pomen kot obrtno mesto. V železniki, Kropi in Kamni gorici so še vedno dobro uspevali žebjarji, Usnjarski, suknarski in kovaški obrti so cveteli v Trzinu. Propadala pa je obrtnost najbolj v Novem mestu, pa tudi v Ložu, Kostanjevici, Krškem, Črnomlju in Metliki. Le v Višnji gori so obrtniki še kolikor

toliko uspevali. Celje je imelo v začetku novega veka zelo cvetočo obrtnost.

Za razvoj naše obrtnosti v dobi cesarja Karla VI. je bil velikega pomena tako imenovani merkantilni sistem. Po takratnih nazorih sta blaginjo narodov najbolj pospeševali dobro razviti obrtnost in trgovina. Zato naj bi bila prva skrb, da se pospešuje izdelovanje blaga v domovini in njegov izvoz v tujino. Nasprotno naj se ovira uvoz tujih izdelkov, olajšuje pa uvoz tujih surovin. Razvoj dobre obrtnosti pospešujejo tudi dobre ceste. Iz tistega časa je cesta čez Ljubelj, pa tudi velika državna ali tako imenovana cesarska cesta z Dunaja skozi Ljubljano v Trieste. Kakor Karol VI. tako sta tudi njegova naslednika cesarica Marija Terezija in cesar Jožef II. pospeševala obrtnost z raznimi predpavicami, nagradami, davčnimi olajšavami in strokovno izobrazbo.

V dobi Napoleonove Ilirije se je trudil zlasti guverner maršal Marmont, da bi v naših krajih dvignil domačo obrt. Leta 1811. je ustanovila francoska vlada 100 brezplačnih mest na francoskih obrtnih šolah za slovenske obrtne vajence. Poleg francoskega jezika so se učili tamkaj obrtnega risanja, kovinarstva, umetnega ključavničarstva itd. Prvi gojenci so bili zelo slovensko sprejeti. Žal, je z odhodom Francozov obrtni pouk za naš obrtni naraščaj prenehal. Francozi so tudi popolnoma odpravili združne obrtne privilegije in ustanovili obrtno svobodo, kar je močno vplivalo na porenitev obrtnih izdelkov.

V začetku 19. stoletja je živila tretjina kranjskega prebivalstva od obrta. Izdelovali so leseno robo, sito, slamnike, usnje, čipke, platno, žebelj itd. S svojimi obrtnimi izdelki so Slovenci daleč prekašali svoje nemške sode. Na Gorenjskem je predla vsaka družina, tudi hlapi in dekle. Zenske so predle, moški pa tkali. Samo na Gorenjskem je bilo v tej dobi nad 800 strojev. Nad 10.000 ljudi si je s takim delom služilo svoj kruh. Kranjska je imela samo za tako blago nad 400.000 goldinarjev dobička na leto. Slamnikarska

obrt je bila razširjena po vsem kamniškem okraju, zlasti v Domžalah in okolici. Domače suknino in raševino so izdelovali v raznih krajih na Gorenjskem. Usnjarstvo je bilo razvito v Ljubljani, Višnji gori, Ložu, Kamniku, Trzinu in na Jesenicah. Nogavice so pletli v raznih barvah na Gorenjskem. V Strazliču so izdelovali sito. V Železnikih, Kamni gorici in Kropi je cvetelo fužinarstvo. V Ljubljani pa tudi drugod so izdelovali volneno blago, hlapelo in loden. Škofja Loka je še vedno prednjačila v izdelovanju platna. V Idriji in okolici je donosalo klekanje čipk domačinom prav lepe dohodke. V Mirnu pri Goriziji je že v oni dobi prav dobro uspeval čevljarški obrt. Prebivalstvo kamniškega okraja se je pečalo s krznarstvom. Tudi mlinarški obrt je bil v naših krajih zelo razvit. Baron Žiga Zois, mecen slovenskih literatov in učenjakov, je uvedel na nas žganje porcelana. V Zagorju ob Savi in na Javorniku pri Cerknici so dobro uspevale steklarne. V Ljubljani sta bili dve rafineriji za sladkor.

Na Štajerskem je zelo pospeševal obrtnost nadvojvoda Ivan, ki je ustanovil leta 1837. Društvo za pospeševanje in podpiranje industrije in obrta v Notranji Avstriji. Na njegovo pobudo so priče leta 1893. izhajati »Kmetijske in rokodelske novice«, katerim je bil dolga leta urednik dr. Janez Bleiweis ter je bila leta 1844. odprta I. obrtna razstava v Ljubljani, katere se je udeležilo okrog 200 domačih obrtnikov.

Avstrijska vlada je leta 1852. odprla državne meje tuji mobitnim izdelkom z nizko carino. Vnel se je hud konkurenčni boj, v katerem pa so podlegli domačini zaradi večje podjetnosti, večjega kapitala, pa tudi zaradi višjega strokovnega znanja tujih obrtnikov. Leta 1859. je vlada še izdala zakon o obrtni svobodi, ki je pometel zadnje ostanke združnih obrtnih svobod, odpravil združno dolžnost in vsakomur dovoljeval svobodno izvrševanje obrta.

Službe

Dobe:

Modistko

spretno prodajalko, sprejem. Ponudbe z navedbo prakse poslati na upravo »Slovenca« pod »Modna trgovina« 3814. b

Trgovsko pomočnico

za trgovino z mešanim blagom takoj sprejem. Predstaviti se je (Dravljje) Vodnikova cesta 277. b

Postrežnica

za depoldanske ure, se sprejme takoj. Tyrseva c. 37a, Božič. b

Krojaškega pomočnika

sprejem za vsa dela. — Pavel Vrtačnik, Ljubljana, Bleiweisova cesta 47 (bivša Tyrseva). b

Hlapca

sprejem za vsa kmečka dela, vajenega tudi konj. Vodnikova cesta št. 277 (Dravljje). b

Služkinja

mlada, vajena vseh domačih del, kuhe in sivanja se sprejme takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Slov.« št. 3836. b

Dekle

od 25 do 35 let sprejem takoj za vsa gospodinjstva dela. Ponudbe upravi Slovenca pod »P/Takoj« št. 3815. b

Mlado dekle

za kmečka dela sprejem. Zglasiti se: Lepodvorska št. 15.

Razno

Novi naslov: Franciškanska ul. 3. Telefon 45 13

Barvanje

usnjenih izdelkov s specialno barvo na brizgalnik. — Harve in acetone Efaks, Napoleonov trg.

Službe

Iščejo:

Sprejemam na dom

vsa ročna dela, pletenje jopic in kvačknanje, šivanje perila, vajena tudi perfektno likanje. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3710. a

Orožniški podnarednik

v pokolu pravi zaposlitev kot nočni čuvaj, skladiščnik ali kaj slinčnega. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3820. a

Učiteljska abiturientka

išče z avgustom mesto vzgojiteljice v boljši družini. Ponudbe v upravi »Slov.« pod št. 3784. a

Službo hišnika

oskrbnika sprejem kjer koli. Razumem se na mizarstvo in druga hišna dela. Naslov v vseh poslovalnicah Slovenca pod »Zakonca« št. 3885. a

Samostojna gospa!

Ljubljancanka, trgovsko, gospodinjstvo naobražena, z dolgoletnim izprijevanjem, išče službo. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Vsestransko poštena in zanesljiva« št. 3868.

Dijak

z dvema letnikoma tekstilne šole ter z dvema letoma prakse, išče temu primerno ali kakršnokoli zaposlitev. — Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Tekstilce« št. 3886. a

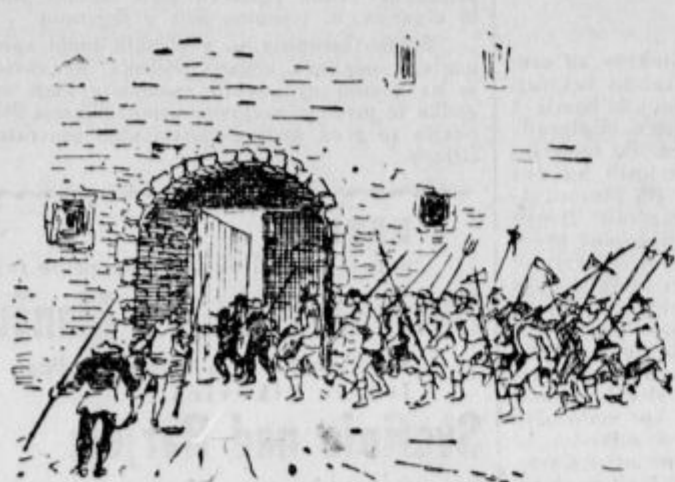
Denar

Vse denarje in trgovske posle izvršim hitro in točno. Obrnite se na: Rudolf Zora, Gledališka ul. 12. Telefon 45-10

Kupujte pri naših inserentih

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET. KRAJ: F. GODEC

241.

V tem trenutku pribeži četa, ki je bila na straži ob cesti, proti Gradišču in zdirja v tabor. Vrata se nato zapro in zavarujejo z zapahi. Močne straže se razpostavljajo ob njih in vse se pripravi za krvavi spopad z ljutim sovražnikom, ki bo vsak čas butnil ob vrata. Mož se postavi ob moža in čakajo napada.

242.

Pol ure pozneje so turške čete že naskakovale trdno zidovje od vseh strani. A ves njih trud je bil zastonj. Rožanje so bili hrabri in vztrajni. Vsak napad so kruto odbijali. Mnogo Turkov se je smrtno zadetih zgrudilo na tla. Boj je divjal ob zidu kot val, ki buta ob nepremagljivo čer.

243.

Tudi ponoči ni bilo miru. Sovražnik je skušal na vso moč polastiti se v kratkem Gradišču. Pobiti je hotel posadko ter si prisvojiti ves plen v taboru. Po lestvicah so skušali priti preko zidovja na grad. Toda na vseh krajih je bilo toliko oboroženih kmetov razpostavljenih, da so krepko odbili vsak poskus in napad.

Filatelija

Detaljno razprodaj

po nizkih cenah kompletne zbirke znamk države Belgije in Nizozemske. - Knjižarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6, tel. 44-24.

Filatelisti!

Ugoden nakup raznih znamk, Jol albumov, katalogov, filatelistične literaturo - nudi filatelija Mladinske založbe, Ljubljana, Stari trg 30. Telefon 41-69.

Pohišstvo

Sobno in kuhinjsko opravilo

smatno, kakor tudi posamezne komade pohištva, preproge in druge predmete, stalno kupuje: Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3, vhod skozi vežo.

Modroce

patentne posteljne mreže, otomane, moderne kauče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

Rudolf Radovan

tapetnik

Ljubljana, Mestni trg 13

Avto-motor

Elektromotor

na izmenični tok, 9 ali 10 KS, ca. 950 obratov, 220/380 V, kupim, Pirnat Iv., Ljubljana 1, Tržaška cesta 38. Tel. 24-09.

Obrit

Pozor stavbeniki in hišni posestniki!

Naznanjam cenj, običnost, da sem pričel samostojno obrt s polaganjem parketov ter starih struženjem. - Se priporoča JOSIP BRLEC, Ljubljana, Kolodvorska 28.

Stanovanja

Istejo:

Enosobno stanovanje, leže mirna in solidna gospodinjstva za mesec julij ali za takoj. Naslov v upr. »Slovenca« št. 3520.

Stanovanje

sobo in kuhinjo ali sobo s številnim leže za takoj ali pozneje mirna gospodinjstva. Ponudbe upravlja »Slovenca« pod: »Mirna« št. 3531.

Kdo sprejme

tričlansko družino na stanovanje? Plačilo: gospodinjstvo. Dobrohotni dopisi na upravo »Slovenca« pod »Miroslubni« 3554.

Sobe

Oddajo:

Opremljeno sobo oddam. Karlovska cesta 18, II. nadst.

Soba se odda

dvema gospodoma ali gospodini kot sestanovalec. Naslov v upr. »Slov.« št. 3557.

Posedstva

Njivo ali travnik

blizu Ljubljane, kupim. - Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Do 30.000 Lr.« ali vprašaj na tel. 48-02. k

Knjige

Naprodaj

10 letnikov »Časa« od 1. 1930-1940. Cena 120 lir. - Kje, se izve v upravlja »Slov.« pod št. 3516.

Glasba

Pianino

črn, najboljša znamka Štingl, ugodno prodam. - Naslov v upravlja »Slov.« št. 3563.

Kolesa

Pozor tričiklji!

Izredna prilika!

Več tričikljev različne velikosti, odlične izdelave zelo ugodno na prodaj. Navadne bicikle vzamemo v račun. - Specialna delavnica za tričiklje, Tyrseva 13 (Figovec, levo dvorišče), tel. 29-27.

Triciklji

domačih in drugih tip, kakor tudi pnevmatiko in ves pribor za popravila, imamo v zalogi. Sprejemajo se vsa popravila tričikljev v strokovno mehanično delavnico: »Tribuna« P. Lazar, Karlovska cesta 4.

Vajenca

Vajenca za trgovino

z železnino, sprejem takoj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Mala matura« 3537.

Vajenka

za damsko in moško krojaštvo, želi nadaljevati učno dobo, katere eno in pol leta že ima. Naslov v upravlja »Slovenca« pod št. 3567.

Vajenca

sprejem. Prejema takojšnjo plačo. Kleparstvo in instalacija vodovodov

Gustav Puc, Tržaška c. 9.

Vajenca

sprejem za lahko in lepo delo. Mizarstvo Zupan, Rožna ulica 35.

Stroji

Stručnico

z elektromotorjem, prodam. Unitas, Celovška c.

Čevljarski stroj

»Flach mašina« po ugodni ceni naprodaj. Terezija Kumer, Slomškova ulica 17.

Sivalne stroje pogrezljive

in druge, kupi: Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3, vhod skozi vežo.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

AMARO "1918" GRENAK "1918"

Isolabella
VERMUT BIANCO BELI VERMUT

Žalostni javljamo, da nas je zapustil po dolgi bolezni v 65. letu starosti naš dobri soprog, oče, stari oče, tast, stric in svak, gospod

Andolšek Franc

lesni trgovec in posestnik v Vel. Laščah, bivši dolgoletni župan in soustanovitelj šole na Karlovi

Pogreb draga pokojnika bo v ponedeljek ob 9 dop. iz hiše žalosti na farno pokopališče.

Znancem in prijateljem ga priporočamo v molitev!

Vel. Lašče, Ljubljana, dne 27. junija 1942.

Žalujoča žena in otroci.

Žimo za modroce že od 36 lir naprej kupite pri

„ŽIMA“

JAGER MILAN, prva mehanična predilnica žime, trgovina Sv. Petra cesta 17, tel. 20-42, predilnica Fužine, tel. 20-5

Giovanni Verga:

3

Tone Nevolja

Roman.

uhani za Meno in tudi Boštjan bo z Menicom della Locca v enem tednu lahko šel in se vrnil iz Riposta. Boštjan pa je medtem trebil svečo, ne da bi kaj rekel. Tako sta bila odločena kupčija z volčjim bobom in potovanje »Previdnosti«, ki je bila najstarejša barka v vasi, toda imela je srečnosno ime. Maruza pa je vedno nosila v srcu črno slutnjo, toda ni odprla ust, ker to ni bila njena stvar in v največji tišini si je dajala posla, da bi uredila barko in vse, kar je potrebno za potovanje: sveč kruh, vrček z oljem, čebule, plašč s kožnato podlogo, vse v prostoru pod veslalno klopjo.

Možje pa so imeli ves dan veliko opravka s tistim skupom, s stricem Križem, ki je bil prodal mačka v vreči, kajti volčji bob je bil pokvarjen. Leseni zvon je govoril, da on ne ve o tem ničesar, tako gotovo, kot je Bog v nebesih! »Kar je oklenljivo, ni goljufivo, da on svoje duše nikakor ne bo vrzel prešičem! In Gosja noga je razgrajal in preklinjal kot obseden, da bi jih pobotal, prisegajoč in roče, da se mu kaj takega ni zgodilo, odkar je živ; segal je z rokami v kup volčjega boba, ga kazal Bogu in Materi božji in ju klical za priči.

Nazadnje je, ves redeč, upehan in neprisenben stavil obupni predlog in ga zalučal v obraz stricu Križu, ki je vztrajal v svoji trmi, in Nevoljam, ki so držali vreče v rokah: »Tu je! Plačajte ga o Božiču, namesto da bi ga odplačevali mesečno in prihranili boste božjaka na vsaki meri! Ali boste zdaj prenehali, za svetega budiča?« In prišel je stresati v vrečo: »V božjem imenu, eden!

»Previdnost« je odplula v soboto proti večeru in moral je že odzvoniti avemarijo, četudi niso slišali zvona, ker je cerkvenik mojster Cirine našel tajniku don Silvestru par novih čevljev; ob tisti uri so bila dekleta okrog vodnjaka kot jata

vrabice in zvezda Večernica je že bila lepa in svetleča, da je bila videti kot svetilka, obsejana na jamboru »Previdnosti«. Maruza je stala molče na obrežju s punčko v naročju, medtem ko je njen mož urejal jadro in se je »Previdnost« zibala kot rakca na valovih, ki so jih lomile čeri: »Če piha jug jase in se sever temni, na morje odploves lahko brez krčbic je rekel gospodar Tone z obrežja in gledal proti gori, ki je bila vsa črna oblakov. Menico della Locca, ki je bil z Boštjanom na »Previdnosti«, je nekaj vpil, kar pa je morje preglušilo. »Pravi, da denar lahko pošljete njegovi materi Locci, ker je njegov brat brezposeln,« je dodal Boštjan in to so bile njegove zadnje besede, ki so jih na obrežju še čuli.

II.

Po vsej vasi niso govorili o drugem kot o kupčiji z volčjim bobom. Ko se je Dolinka z Lio v naročju vračala domov, so se na vratih pojavljale botre, da bi jo videle.

»Kupčija zlata vredna!« je vpil Gosja noga, šepajoč s krevljasto nogo za gospodarjem Tone, ki se je vsedel na cerkvene stopnice poleg gospodarja Fortunata Cebule in brata Menica della Locca, ki sta se hladila. Stric Križ je vresčal, ko da bi mu pulili perje s peruti, toda na to se ni ozirali, kajti stari ima perja več ko dovolj. »Eh! poštemo smo delali! Tudi Vi lahko to rečete, gospodar Tone!« toda za gospodarja Toneta bi se on vrzel z vrha čeri, tako gotovo, kot je Bog v nebesih! In njega je stric Križ poslušal, kajti on je bil za jemalka v loncu, v velikem loncu, v katerem se je kuhalo več ko dvesto onz* na leto! »Leseni zvon« si ni znal niti obrisati nosu brez njega.

Ko je Loccin sin slišal govoriti o bogastvu strica Križa, ki mu je bil v rešnici stric, ker je bil brat Locce, je začutil, kako se mu je v prsih širila velika nežnost do sorodstva.

* Onza = star sicilijanski denar.

»Mi smo sorodniki,« je ponavljal. »Ko grem k njemu delat, mi da polovico plače, brez vina, ker smo si sorodniki.«

»Gosja noga« se je grohotal. »To dela Tebi v prid, da bi te ne upijal in da bi Te še bolj obogatil, ko bo umrl.«

Boter »Gosja noga« se je zabaval, ko je govoril o tem in onem, kot je naneslo; toda tako iz srea in brez zlobnosti, da tega na noben način nisi mogel vzeti za zlo. »Maesaro Filip je šel dvakrat mimo krčme,« je govoril, »in čaka, da bi mu Santuzza dala znak, naj pride za njo v stajo, da bi skupaj molila rožni venec.«

Ali pa je dejal Loccinemu sinu: »Tvoj stric Križ skuša ukrasti ogrado Tvoji sestrični »Osi«; hoče ji plačati polovico tega, kar velja, a tem da ji cigani, češ da jo bo poročil. Toda če »Osi« uspe, da ji ukrade kaj drugega, se lahko obrišeš pod nos za dediščino in izgubil boš denarce in vino, ki Ti jih dolguje.«

Tedaj so se jeli pripraviti, ker je gospodar Tone trdil, da je stric Križ koncem koncev kristjan, da ni svoje razsodnosti vrzel psom, da bi se šel poročat s hčerko svojega brata.

»Kaj pa nas briga kristjan ali pogan?« ga je zavrnil Gosja noga. »Norec je, hočete reči. Bogat je kot prešič, medtem ko Osa nima drugega kot tisto ogrado, ki je velika kot žepni robec.«

»To pravite meni, ki mi ob njej meji vinograd,« je tedaj rekel gospodar Cebula in se napihlil kot puran.

»Vi imenujete vinograd tisti nekaj figovih dreves?« je odvrnil Gosja noga.

»Sredi figovih dreves so trije in če nam bo sveti Frančišek poslal močnega dežja, boste videli, kakšen mošt bodo dale. Danes je bil sončni zahod moten — dež bo ali veler.«

»Ko je sončni zaton moten, je pričakovati vetra z zapada,« je dodal gospodar Tone.

Gosja noga ni mogel prenašati gospodarja Cebulo, ki je igral modrijan, da bi bil bogat, je

mislil, da on vse ve in da lahko tvezi neumnosti onim, ki niso imeli denarja.

»Ta hoče kuhano, drugi pečeno,« je zaključil. Mojster Cebula pričakuje dežja za svoj vinograd in vi ugodnega zapadnega vetra za »Previdnost«. Ali poznate pregovor: »Ko se morje kodra, sveži veter pihlja.« Nocoj so zvezde svetleče in o polnoči se bo izpremenil veter; ali čutite njegove sunke?«

S ceste je bilo čuti, kako so vozovi počasi peljali mimo.

»Podnevi in ponoči, vedno so ljudje, ki hodijo okrog po svetu,« je nato pripomnil boter Cebula.

In sedaj, ko ni bilo videti ne morja ne polja, se je zdelo, kot da je samo Trezza na svetu in vsakdo je razmišljal, kam bi ob tisti uri utegnili peljati oni vozovi.

»Previdnost bo pred polnočjo obšla Mlinski rt,« je dejal gospodar Tine, »in hladni veter je ne bo več nadlegoval.«

Gospodar Tone je mislil samo na »Previdnost« in, če ni govoril o svojih stvarih, in zini nobene ter je bil pri razgovoru kot lipov bog.

»Vi bi se morali udinjati tistim iz lekarne, ki se razgovarjajo o kralju in papežu,« mu je zato pravil Gosja noga. »Tam bi se tudi vi postavili! Ali slišite, kako kričijo?«

Lekarnar je vodil razgovor na pragu trgovine, v bladu, z vikarjem in nekom drugim. Ker je bil pismen, je čital časopis in ga prebral drugim; imel je tudi zgodovino francoske revolucije, ki jo je hranil tam pod steklenim možnarjem, da bi jo imel pri roki; zato so se ves božji dan pripravili z vikarjem don Giammario, da bi ubili časa, tako da se jim je kar žele razlivali; toda niti enega dne ne bi mogli prebiti, ne da bi se videli. Ob sobotah pa, ko je prihajal časopis, se je don Franco tako gnil, da je za pol ure, ali celo za eno uro prižgal svečo, v nevarnosti, da ga ošteje žena, da bi na široko razglasil svoje ideje, ne pa da bi odšel spat na tak način kot boter Cebula ali boter Nevolja.